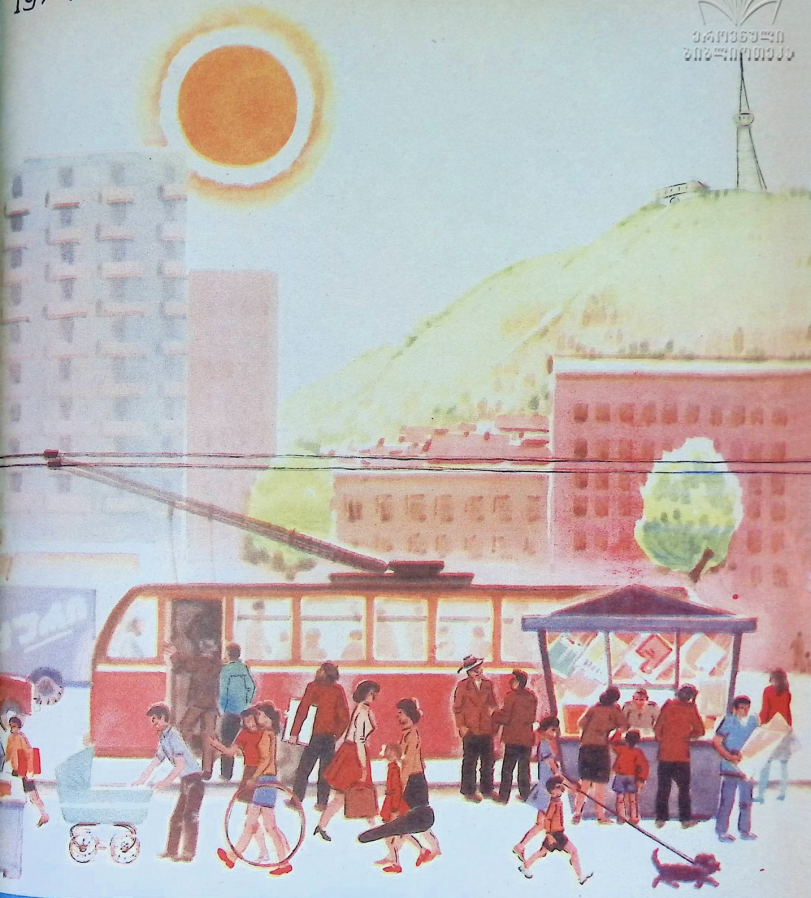

140
1974

0
საქართველოს
საზღვაო მარშრუტი

ს ა მ გ ე ჯ ზ ა 8
1974

სახიზმო ხაზად დასა
რასაპალივის პიონერი

საქართველოს პიონერთა მე-11 რესპუბლიკური შეკრება პონანილთა პიპატივა რესპუბლიკის ყველა პიონერისადგი

ძვირფასო მებრძოლებო!

საქართველოს პიონერთა მე-11 რესპუბლიკური შეკრება, რომელიც საკავშირო პიონერული ორგანიზაციისათვის ვ. ი. ლენინის სახელის მინიჭების 50 წლისთავს ეძღვნება, გამოხატავს ჩვენს საერთო გულისთქმას კვლავაც ამაყად და მტკიცედ ვიართო წინ დიდი ბელადის უკვდავი სახელით.

შეკრების თითოეული მონაწილე, აღსავსე ჩვენი დიდი სამშობლოსადმი უსაზღვრო სიყვარულის გრძნობით, გარემოსილი ჩვენი ხალხის უდიდესი მზრუნველობით, მზად არის წარმატებით განაგრძოს წინა თაობათა სასახლო ესკაფეტა.

ჩვენ, თქვენმა წარგზავნილებმა, რესპუბლიკის პიონერთა შეკრებაზე მოვიტანეთ 70-იანი წლების პიონერთა ოცნება და საფიქრალი. შეკრებაზე გამართული საქმიანი კამათი და მსჯელობა იმის შესახებ, რაც გვაკეთეთ და რაც გასაკეთებელია, მთელი სისრულით გვაგრძნობინებს მეტი მონდომებისა და სიბეჭითის საქირებნას ყველგან, სადაც იქნებდა პიონერული ცხოვრების სილამაზე, ნორჩი თაობის კომუნისტური რწმენა.

საკავშირო პიონერული მარში — „მზად ვარ!“, რომელიც ნორჩ ლენინელთა ხალი ფანტაზიისა და კეთილშობილი მისწრაფებების ხორცშესხმის ფართო ასპარეზად იქცა, ჩვენი რესპუბლიკის პიონერებმა მრავალი სასახელი საქმეებით დავამშვენეთ.

ჩვენ კარგად გვესმის, რომ არ არსებობს საბჭოთა პიონერისათვის იმაზე დიდი ჭილდო, ვიდრე ის, რომ ბეჭითი სწავლითა და შრომით მისახურებდეს ჩვენი ხალხის განუზომელ სიყვარულს.

ამიტომ მოგმართავთ თქვენ, ჩვენო თანატოლებო, კვლავაც გაბედულად შევიტაროთ ცოდნის უქიდეგანო სამყაროში, რათა ნათელი აზრით შეიარაღებულნი გავიდეთ ცხოვრების ფართო გზაზე.

სათუთად გაუფრთხილდეთ ყოველივე წმინდას, რაც

დაკავშირებულია ჩვენი გმირი ხალხის შესანიშნავ ისტორიასთან, გამრავლოთ ჩვენი ხალხის რევოლუციური, საბრძოლო და შრომითი ტრადიციები, სასახლო შეხვედეთ ფაშისტურ გერმანიაზე საბჭოთა ხალხის გამარჯვების 30 წლისთავს; სამარადისოდ უკვდავყოთ სამაშულო ომში გმირულად დაღუპულ საბჭოთა მეომრების სახელები, ყურადღება და მზრუნველობა არ მოგაკლოთ შინამეურსეღელთა ოჯახებს.

თითოეული ჩვენგანისათვის ახალ მოწოდებად გაისმა საკავშირო კომკავშირის მე-17 ყრილობის მიერ მიღებული განაწესი საბჭოთა პიონერისადმი, რომელიც ნორჩი თაობისადმი ლენინური კომკავშირის ზრუნვის ახალ მკაფიო გამოვლინებად იქცა.

წლეულს აგვისტოში საკავშირო პიონერულ ბანაკ „არტკში“ გაიმართება პიონერთა მე-17 საკავშირო შეკრება. ჩვენი რესპუბლიკის ყველა პიონერის კლია ღირსეულად, სასახლოდ, წარმატებებით შეხვედეს პიონერთა ამ დიდ ფორუმს. ჩვენ მოვევლის ცხოვრების დიდი და ლამაზი ასპარეზი, სადაც სწავლითა და შრომით კიდევ მრავალჯერ უნდა ვისახელოთ თავი.

ახლა, როცა საქართველოს ველ-მინდვრებში, პლანტაციებში და ბად-ვენახებში უფროსკლასელთა არსებულო შრომითი ენთუზიაში სუფევს, ჩვენი ვალია მზარა აუფხათ „მე-17, შრომით მეოთხედს“, საპატიო წლეული შევიტანოთ საბჭოთა ქვეყნის წინსვლისა და აყვავების საქმეში. ჩვენს გამარჯ მარჯვენას ელიან ჩვენი რესპუბლიკის ახალშემენებლობანი — ენერჯეტისი და მალნეული, ჩვენი ზრუნვის საგანი უნდა გახდეს კოლხეთი, რათა იგი მომავალში სიუფისა და ბარაქის ახალ მეკვლედ მოველინოს ჩვენს გმირ ხალხს.

მაშ, კიდევ უფრო მგზნებარებით გაუყვეთ ბედნიერი ცხოვრების ბილიკებს, წმინდად შევიანხოთ ჩვენი სახელოვანი ხალხის რევოლუციური წარსულის დროშა, ვიწარლოთ ვამშობლოს დირსეულ მოვებად, კიდევ უფრო უქეთ ვისწავლოთ, ვიცოდეთ შიშვალად ცხოვრების შენება, შრომა და გამარჯვება ლენინურად!

რა სიამოვნება შეეღრმება ღმრის პირი ტალღებში ბავშვალაობას

შეკრების დღეებში ცნობილი ვახ. და ძალზე სახიზარლო ამავად — საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა საქართველოს პიონერთა ორგანიზაცია სამხსოვრო წითელ დროშით დაჯილდოვა. საქართველოს კომკავშირის ცენტრალური კომიტეტის პირველმა მდივანმა უიული შარტავამ პიონერულ აღლუმზე საზეიმოდ გადასცა ნორჩ ღმრინელებს ეს დიდი ჯილდო.

შეკრების დღეებატებმა დიდი მადლობა მოახსენეს საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალურ კომიტეტს და რესპუბლიკის ყველა პიონერის სახელით აღუთქვეს, რომ ბეჯითი სწავლით და შრომით, საზოგადოებრივ საქმიანობაში ახალი წარმატებებით უპასუხებენ პარტიის დიდ ნდობას.

მხოლოდ ხუთ დღეს ფრიალებდა პიონერთა XI რესპუბლიკური შეკრების ალაში, მაგრამ ყოველი დღე ღირსშესანიშნავი მოვლენებით იყო აღსავსე 400 დღეებატისათვის, მათ შვიდინეს ახალი მეგობრები, ერთმანეთს გაუზიარეს ყველაზე საგულდისხმო, ყველაზე მნიშვნელოვანი პიონერული საქმეების გამოცდილება, რაც ახალი წარმატებების თვდებია.

შეკრების მონაწილეებმა მიიღეს მიმართვა რესპუბლიკის ყველა პიონერისადმი.

გუარამ ბახტაძე.

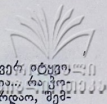
შეკრების მონაწილეებს ბავრი საინტერესო რამ უამაბს მიჯღმავარებას.

სოფელ ბოგოვანათური, საზოგადოლო ოჯახი დაღუპულ მებარკოლთა კუთხათათა.

პიონერული მოქარობის ვებარანება ბვირავინეთ შუამაქის დიდი ბელადის ქაბლი.

ხოლმე, რაც არ უნდა ბევრი უეჭოვით, ვერც ერთი და იგივეა — სხვადასხვა ამბავი გვინია... რა კორი არ აბუთოდა და აიჭარა: თვითონ გადავარდაო, შემთხვევით გადავარდაო... არადა, მეც დამნაშავე ვიყავი ამგვარი ქორის ავორებაში. მაგრამ რაი ერთხელ ჩვეულებრივ სიტუაციას ავტო-ავტო გასაწყვეტად დაქიმულ საბელს, მაგარი მეჩვენა და ორივე ხელი დავებლაქვემერე სირცხვილის სუსხმაც შემომიტია; ბროწეულის ყვავილად მომეღო სახეზე და საყოფარი სიჭრეტის დასათმობად უნა ვეღარ გადავადგი ნაბიჯი, თანაც თანდათან ვრწმუნდებოდი, რომ ტუისმცველი შემთხვევით გადავადო კლდეზე — სახარაზე გე წამოვიღო და იმან გადასროლა... ჰო, მაშინ რატომ არ თქვა, შემთხვევით მიმხლდა?.. რაღაც სხვანაირად გამოდის — იმ მოფერმა, საერთოდ, კლიტე რომ დაიღო პირზე, მესმის, მაგრამ მე?.. მე კი...

კინოში ვიყავი ბოლო სენასზე. ჯერ იყო და ისედაც გვიან დამთავრდა — ორი სერია გაუშვეს ზედიზედ. მერე საუბარს შეგვეხებოდა ბიჭები და კარგა წამოღამებულზე დაგბრუნდი შინ.

ეხოში რომ შევიდი, ჩვენი სახლიდან ხმაური მომწვდა — სტუმარი მოესალა მასესლად — საღვთიკრებოლის ამბობდნენ.

კიბე ქურღულად ავიარე. ჩემი ოთახის კარი ფიხილად შევალე და შევიდი. მამაჩემს არ უყვარს, როცა „საკუთარი სახლის კარი მაიწყდება“, ამიტომაც მისაყვედურებს ხოლმე, რატომ არ გესმის, შეიღო, შენი დავიანება აძლენ ადამიანს რომ გვანავლანენებო. მოდი და უმეტეცი, სიღლის იქით სად წავალო, მაგრამ აძლენ უფლებას გაძღვეს?

მივაყურადე, ნეტავი ვინ გვესტუმრა-მეთუი. ვინ იყო და ჩვენი უბნის მილიციის ინსპექტორი — გიგა ბუაჩი. ვივება კაცია და ხმაც ისეთი აქვს, იფიქრებ, ზედგამოზრილია. ვინმე ურჯუა და გაუგებელს უყვარებს, ჩაგაყუდებო, და ის ურჯუი და გაუგებელი მაშინვე ეტყვის:

— რაღა მემუქრები, ვითომ შენი დაყვირება დამუქრებავ ნაკლებია?! ინსპექტორი მამაჩემთან მეგობრობს, სხვა დროსაც ხშირად გმწვევია, ამიტომ არც ახლა გამკვირვებია მისი სტუმრობა.

ლოგინი ვაშლილი დამხვდა, ტანთ გავიხადე, სინათლე ჩავჭერი, დავუქეი და მერე ჩავუყვირიდი მათ საუბარს.

— მეც ეგ მაწუნებს, — ამბობს ინსპექტორი, — დღისით-მზისით როგორ უნდა მოკლან კაცი... — მერე, რა კაცი, ღმერთო! — ალბათ ხელები აღაყრი მამაჩემმა. — ბიჭი არ მოვიდა, ჩალო? — დედაჩემს ეკითხება.

— მოე, სად წავა. ბებიისა და პაპას ხმა არ მესმის, ალბათ უკვე სძინავთ. ჩავა მზე — ჩაყვებინა, ამოვა — ამოჰყვებინა, რომ ჰკითხი, აძლენ რა გაინებთო, ვაგიწყობენ, ნეტავი მართლად გვეძინებოდესო. თუ არ ეძინებთ, რაღასა წვებინა, არ ვიცოი...

— ეს საქმე თუ ვერ ვავხსენით, სირცხვილით საღდა გამოვიყო თავი? — ბუბუნებს ინსპექტორი.

— შეიწყალოს! — ნაღვლიანად ამბობს მამაჩემი, — ნაღდი კაცი იყო და იმტომაც გადამიფიქვდა სიმღერა!

— ამინ! დედაჩემი ჩემს ოთახში შემოვიდა. — მოხვები, ვიო? — თავი მოვიძინებო.

— გინდეს? არც ახლა გავეცი ხმა.

ტყუეკუფი

პარლ კობერიძე

მხატვარი ნ. შორჩხიძე.

მოთხრობა

— მართლაც რომ უცნაურია! — მეუბნება მამაჩემი, — დამნაშავენი ისეებიან, მაგრამ არააკლებ ისეებიან უდანაშაულონიც — ამას დამნაშავეთა შვილებზე ვამბობ. როგორც ეტყობა, მამები არასოდეს ფიქრობენ შვილებზე, როცა დანაშაულის გზას ადგებიან. მართალია, ეს გზა ზოგჯერ ისე არ მთავრდება, როგორც უნდა მთავრდებოდეს, თუმცა ისიც მართალია: სიტყვა „ზოგჯერ“ უმინშველის ტოლია მინც... მეც ამ მიზეზმა დამაწუნა — არ მათქმევინა სიმართლე, რითაც ათასნაირი ქორის საბაბი მივეცი სოფელს. სოფლის ბოლოში ნათქვამი სოფლის თავში რომ ააღწევს

* დასასრული. იხ. „პიონერი“ № 5, 6, 7.

კარი ფრთხილად გაიხურა, ახლა მეორე ოთახიდან შემოსი მისი ხმა:

- გიო მოსულა, — ეუბნება მამაჩემს.
- უთხარი, გამოვიდეს.
- უკვე სძინავს.

— კარგია, — ამბობს ინსპექტორი, — უფრო თავისუფლად ვილაპარაკებთ. ხომ იცი, მაინც ბავშვია და, ახლავ რამე ჩასწავლეს ყველაფერს, ჩემო რეზო, დიახაგრება... საწყალო აბრია!

— აქაური კაცი ხარ და, იცი, ძმა არ მყავს. ვინ, ვინ და, აბრია? ვამაყვია ძმობა.

— მაშ რაღა ვიცი, კაცო?!

— ეგე, წყნადაც დაინახე: ისევე აყრილა ღობე. სანამ პირში სული მიღვას, ეგ ღობე, ლარს ვეღარ ვავლეტებს ჩვენს ეზოზე. შორის. სიკვდილის მოახლოვებას როგორც კი ვიგრძობ, შეიშლება უნდა დავუტოვო ანდროსად — ისე ტკბილად იყავით აბრია! შევლებთან, როგორც მე და ის ცხოვნებული ვიყავით-მეთქი.

— სხვაგვარად არც იქნება!... წვაღ ახლა, დროა.

— მოიცა, კაცო, ქალაქის ტროლა რამე კიდევ ჩამოწვება. გვერდებს მაინც ვაუფრთხილდი!

დღემო ჩამოვარდა, ახლა მარტო ღვინის ჩქაფაჩქუფილა მოიჩხვება — ეტყობა, ჭიქები შეაქვს.

— იმ მოხვედრული დეკორაციის შემდეგ, — ამბობს ინსპექტორი, — ხალხს ამინდს დაეშურა, დროზე მოვიმარაგეთ შეშო, და იქაურთა გააშარავეს; სოკოზე წამსვლელები კიდევ ხომ იყვნენ და იყვნენ... როგორ დავვიტოვო, ერთმა მაინც ვერ მოპკურა თვალი ჩვენი ტყისმცველის მკვლელობასა და მკვლეს! თანაც, კაცო, ხახვარი სოფელი ტყეში იყო ვაკეფილი!

— აჰ, პა, პა, მაგას შენ კი არა, ვინა ვთქვა, ვინ დამაჯრებეს!

— ტყედან რომელი გზითაც უნდა წამოვიდეს მანქანა, სოფელს არ ასცდებია! ქვეყანა დაგითხე და ვერ დავადგინებ, ვინ სულ წინ ჩამოიარა და ვინ სულ ბოლოს. ზოგმა მართლა ვერ გაიხსენა, უფრო მეტმა განვებ ამ-ღვრია ჭრიატხელივით. მოიღი და გაარკვიე, ვინ მართალა და ვინ ტყულის!..

— ეჰ, იმას რაღა ეშველება! — წუხს მამაჩემი.

— დაითვერ, რეზო?!

— მთვრალისა რა მეტყობა?!

— მაშ მაგას რად ამბობ?

— ფაქრში წაველ, გიგო, ფაქრში.

— შინ რომ სტუმარი გვევლება, სხვაგან წასვლა უხერხულია. ჰოდა, ეგრება: თითქოს ხანები ვიყავით, ყალბაზე გასასვლელი გზა გამოჩნდა, ჩვენ კი იმდენი ვეცადეთ, გვერდს აუფარეთ და დიპლომა ვიგოსთათონი-თი ახლა, ცალკე ჩვენ ვიმტერებთ თავიანთს, ცალკე — ეს ამოდენა სოფელი სოფელს გამოძიებს ისე იმედი აქვს, მაგრამ რილის იმედი უნდა ჰქონდეს, როცა თვითონვე მალავს თავის საევაგლოს პირს... როდის იყო, დანაშაული დაფარულა, როცა იქნება უძირი ჭაჭირი ჩიხი-დავს დალოცვილი მზე. მაგრამ მე ის მაწუხებს, რომ ვინ-ღაცამ სიმატოლე იცის და მალავს.

— რა იყო, რა გულში ჩახვიე, გიგო, გაუფგებარი როდის და დარჩენილა, ეგ რომ დარჩეს!

— მაგაზე ვინ რას გუებუნება! სულ სხვა მაწუხებს: ალბათ, მკვლეულ ყოველდღე ვხვდები, კაი სალაში, კაი მოკოთხება, ჩემო ბატონო, ხელსაც ვარბობ, შეიძლება გამწოლი სუფრაზეც ვეპატუებო და ... ვაჰ, მე!

ინსპექტორმა ვეება მყერლზე დაიბრახუნა მუშტი — ისეთი მოკუდულული ხმა ჰქონდა, აი, ხუთსამაღნიან ქვევ-

რიდან ორიოდ ჩავი დვინო რომ დაგარჩენილი ამოხალღები და ამ დროს ჩავიანი ჩავგარჩენილია.

— დადის მკვლელო და დაიქიმება! — ბუხუნებს ინსპექტორი, — ხალხს კი კაცი ჰქონდა! უღანსაშო ტუცისმცველი კი!.. ნეტა, გავით ბუნებასავით უხალისაინც არ ვაჩინა დამბადებელს!.. ეგე, წიყვივა, ეგ გავადგოთ ცალკეზე, იმით დავაფარებთ ხელს ციხე არ არის დარჩენილი, არ შევლებთან — ერთი მეორეზე მოვიცი წელი აქვს შეწერილი, ოცდაათისაც კი არ არის ვერ!.. შეიღე ნასამართლბა შენ ხუმრობა გვინია? არა, ძმაო, რაც მამაა, ის შევლია!

— მეევეება, — არ ეთანხმება მამაჩემი.

— ფაქტს საღლა გემატევი?

— არ შეიძლება პატროსან კაცს ქურდი შვილი ჰყავდეს!

— როგორ არა, ოღონდ ეს ისეთივე გამოჩენისი იქნება, როგორც ქურდი კაცის პატროსანი შვილი.

— მაშის ჰერად არა გვერინია საქმე.

— აბა, ახე გეგონა, შეგებით კატას ექვანი?..

— აი ხნის მანიძლე დღეაჩემს აბა არ ამოუღია — ალბათ თავისა ფაქრობდა. ასე იცის ხომოც: თუნდაც მთელი ღამე ვაგრძელდეს სუფრასთან საუბარი, წამოღობ-მანზე არ ფაქრობს.

ჩემმა დაიკომ წაუტარა, დღეაჩემი ადგა და სახიხებელ ოთახში ვავიდა.

გამოზომილად არწევს აკვანს, ისე გამოზომილად, ლაისს მე ჩამოთრისოს ძილმა.

— ნუ გეშინია, დაცალე, გიგო, გამიმეტე..

— ლარ ავიმოთ?

— თითოც დავლოთ.

— რა გჭნა, ყელში არ ჩაიდის! რა ძნელია, იყოღდა შენი სახლივით არც სხვაში გეშელობდეს, ამა და ამ კაცმა, სიმატოლე დაგვიმალო. ეს კი იმას ნიშნავს — ტყუილი იყარა, ბორბიტი ტყუილი.

— მართალა, კეთილი ტყუილიც არსებობს.

— ცოტნე დადიანის ამბავი ვახსოვს?

— შენ თუ ვახსოვს, მე რაღა დამაწიწყებდა! სკოლაში, კაცო, ხომ ერთად დავდიოდით.

— ასე ვგასწავლეს: შეთქმულება ვახსოვს და ის შეთქმულები, რა თქმა უნდა, უცებ წააოჩინა მტერმა. ბედი იყო თუ რა იყო, მარტო ცოტნე დადიანი ვაღარა-მაგრამ ცოტნე დადიანს ეს ვაღარჩენა უფრო ანაღლებდა, ვიდრე დაჭერის საფრთხე. რამდენი ფაქრა და რამდენი იოყყმანა, ამაზე არაფერს ვეუბნებთ ისტორია — არც არის საჭირო, მთავარი ის არის, რომ სწორად მოიქცა დალოცვილი, მივიდა მტრის ბანაკში და ხელდას: მტერს შეთქმულები გაუტყულებია, წაესნია თაფლი და მზის გულზე დაუსხამა ბაღდადეგი ბუზებს საამებრად. რაღა ბევრი ვავაგრძელო, ცოტნემაც გაიძირა ტრასაცვლი, წაესნა თაფლი და გვერდით მიუღწეველობრდა. გაოცდა მტერი, მღე აჰ რა გინდო! როგორც ჩემი უღანაშაულო მეგობრები იტანჯებინა, ბეც უნდა დავიტანჯო. ცოტნეს გამბედაობა დალოცმენა მტერი და ყველანი გაათავისუფლა. აი, ასეთი ტყუილი მწყანა! თუ კი შენი ტყუილი სიკეთეს მოტრანს მენს ერს, სამშობლოს, იმ ტყუილს რა სჯობს! უფრო მეტრც: ამგვარ ტყუილს ყოველგვარი სიმატოლე მოაქვალის! ცოტნეს ადგილის, რეზო, შენ როგორ მოაქვალის?

მამაჩემს არაფერი უთქვამს.

— პა, როგორ მოიქცეოდი? — გაუმეორა ინსპექტორმა.

— ცოტნე სამშობლოა ჩემი, — ძლივს გასაგონად თქვა მამაჩემმა, — სხვის გადარჩენაზე უფრო ბევრსა ზრუნავდა...

— წაივლი, — სკამი ვააბრტოლა ინსპექტორმა, — მე ის მაწუხებს რომ მკვლელობა იფიქრებს, შემჩაო, და ერთბაშად იქნება, კიდევ გაგაგმობს.

— დარჩენილიყავ, ჩემო, — სთხოვა დედამეძმა.

— უკვე გვიანია, გიორი რაბოლო, მაღლობელი ვარ. ღამე შევიდობისა.

ინსპექტორი და მამაჩემი ავიანვე გავიდნენ. ახლა უფრო მეათობი მესმოდა მათი საუბარი, რაკი ზედ ჩემი ოთახის კართან შეჩერდნენ.

— უამრავად რომ არ ჩაგმწაწაბოდა ეს საღამო და ეს ღამე, ამიტომ ახლა რასაც გეტყვი, დამშვიდობებისათვის, ბოლოსთვის შემოვიხაზებ.

- ისეთი რა არის? — ეკითხება მამაჩემი
  - თნი ენა არ მიტრიალებდა სათქმელად.
  - თქვი, თორემ საცაა ვაგათვლიძი!
  - ერთ კვირაში ძიება შეწყდება.
  - ვინა თქვა, კაცო! — წამოიყვირა მამაჩემმა.
  - იქა, უფროსობამ.
  - რადაო, კაცო!
  - რაღა რადაო! მკვლელო, ჰა და ჰა, თითქოს ვიცით კინც არის, მაგრამ როგორ ვინდა წაუყუნი ბრალდება, როცა ერთი მოწმეც კი ვერ მიგვივინა?
  - ვითომ დამნახავი იქნება ვინმე?
  - ხალხი ჩურჩულებს, არის.
  - ნეტავი ვინ არის?
  - ვინც არის არის კარგად იყავი, რეზო...
- მამაჩემი ჩემს ოთახში შემოვიდა, სინათლე აანთო, მიმასლოვდა და შემანჯღრია:
- მოიხედ.

მამაჩემი წამოვკეცი. თველი თველი გამიყარა და გამტეხა. გვრძნობდი, როგორ მიყურებდა დანადვლიანებული თუ გაჭაყრებული. მერე მკაცრად მითხრა:

- ძილის დროა უკვე! — და სინათლე ჩააქრო.
  - სხვა დროს გამოწყურებოდა, შშიერი რატომ დაწევი, მაგრამ ახლა არაფერი უთქვამს.
- იმ დამეს უმარავი თეთრი ქლდე დამესხზრა, თეთრი ქლდე და მისაჭრელად დანობრილი ხეები.

ტყისმცველის სიკვდილმა სულ შესცვალა მამაჩემი: ისე დაღმარაგებოდა ხოლმე, თითქოს მისი შვილი რა საჭიროება, ისიც არ იცოდა, ვისი ვიყავი — ფეხებში რომ გავბლანდიდი, წარბს არ შეარხევდა, ისე გადამიფლავდა. თავდაპირველად მეგონა, მეჩვენებოდა, მერე ისიც კი გავიფიქრე გულში, ალბათ ხასიათი ვადაუბრუნდა-მეთქი. მაგრამ ერთხელაც ღრმად ჩაუფკვირდი: უკან გაიხივდი, წინაც, ავწონ-დაწვინე ყველაფერი და თან-დათან მივხვდი — ამისი მიზნები მხოლოდ მე ვიყავი! ერთი სიტყვით, მამაჩემმა მიმანიშნა იმ სადარდელის ქლდეების არსებობაზე, ასე რომ ჩამეტივდა და ამაფო-რიკავი. მაგრამ მხარში ამოღობის ნაცვლად ერთ-ბაშად გამომეცალა და წონასწორობა დამაკარგვინა.

გადაღობა დრო და თანდათან ჭაერი მაგსებდა: რატომ დროზე არ ვთქვი სინათლე? რა ძალა მადგა, რატომ დავიტრანე თავი, საგონებელში რატომ ჩივავდდი გამომიძიება, სთველი და ჩემიანებო? მაგრამ სხვაზე მეტად იმ მოულოდნელი სახალისი შემინოდა, ჩვენში

ზოგ-ზოგს რომ აყვია მეტსახელად — მამაზღვრა! აქი-ოდა, სიმათრე რატომ თქვა, კაცი რად გაიმეცაო, ყბად ავიღებენ...

მამაჩემისა არ იყოს, მეც თვაჩაინდოვლამ დაიწყო სიარული. ვიგება ლოდი დამაწეა და სკოლაშიც ვიღარ გადასადებიხა ვულოდნი. მასწავლებლებმა შემაშინეს, სხვებმაც და მართო იმას მუხუბნობდნენ, ავად რომ არა ხარო. არა მგონია, ავადმყოფობა ასეთი უბედურება იყოს. ავადმყოფი ძილში მინც ისვენებს, მე კი უკვე ძილში გავეციეო საფიქრალს — ავიატებულო, შემუ-რი სისხრები ჯანის დასვენების უფლებას არ მაძლევდნენ.

როგორც მილოციის ინსპექტორმა უთხრა მამაჩემს, ძიება მართლაც იმ საუბრის სწორზე შეწყდა.

ვიღერ ძიება შეწყდებოდა, რა უჭირავ, აღმანიად მთვლიდა მამაჩემი. მერე და მერე ამოვღრა და ამა-მღვრია. მანამდე იყო — დავბრუნდით ბოლო დაიკოხვი-დან.

- რატომ კარგად არ იძიებენ? — ეკითხები.
- რა არის კარგად ავადმყოფი? — შემომბიძვრია.
- ვისწავლეც ვიცი აქეთ, ისინი რომ ამბობენ, ტყეში ამა და ამა აღვიღე ვიყავითო, შეამოწმეს?
- როგორ გგონია, არ შეამოწმებდნენ?
- ალბათ, რა ვიცი!
- შეამოწმეს, მაგრამ საწინააღმდეგო ვერაფერი დაუშტყვიეს! — მოწმეები სკვით.
- ხომ შეიძლება მოწმეები ტყუილდნენ?
- ტყუილი.
- გამომიძიებელმა იცის?
- ატყობს.
- მერე? — დავინტერესდი.
- მერე არაფერი, ტყუილი იმარჯვებს სიმათრეზე.
- თურთიულს დავამთავრებს და ნახე, რა გამო-ძიებელი ვიქნები ცრუ მოწმეების ისე გამოვტახა, მშვენივრად!

— შენი გამომიძიებლობა არ მინდა, შვილო, გლხი იყავი და კაცი გერქვას, — მითხრა და გამერია.

ენა ჩაიფიქრა, გაფიქრა...

ისე მზიანი დღეები იდგა. ღამე სიცივე მოუჭერდა ხოლმე და ლოგინს ატკობდა და დილით ფანჯრიდან რომ ვავიხედავდი, ირგვლივ ახალ მოფიქვულიანი ირო თრთვილი და თეთრ ნაპერწყვლებად ბზინავდა. ამოიწყე-რა მზე და ის თრთვილიც ხელ-ნელა უბრუნებდა ფოთ-ლებს სიყვითლეს, დაფხას — სიმწვანეს, მიწას — სიშა-ვეს...

შბათს, ბოლო გაკვეთილზე, დირექტორი შემინოდა და მამაჩემს დაიწყო:

— ჩვენნიან ავად რომ ვახდება, ვალდებული ვართ დავებნათო. მაგრამ ყველაზე დიდი სიკეთე ის არის, საღადაც უცნობ ვინმეს ხელს რომ გაუწვდი და ფეხზე წამოაყენებ უსახლოუროდ, დაუყვერებოდა... ჰოდა, აი, ახლა, საავადმყოფოს პალატაში თუ ოთახში ავადმყოფი წევს და წამალს ელოდება. რა ხანია ექიმმა რეცეპტი გამოწერა. ის რეცეპტი წაიღეს აფთიაქში, მაგრამ რა-ტკობდაც წამლის მოტანას ავგინებდნენ. ერთიც ვნახობ და, ვერსად იშოვებს ექიმის გამოწერილი წამალი წამ-ლის უმეტესობა მცენარეებისაგან მზადდება. ის მცენა-რები ან მათი ნაყოფი საკამარისად რომ მოეგროვები-ნობ, ასე ხომ არ გაიტრანებოდა ავადმყოფი? ჩვენ დავა-ლებული ვიყავს ასეილის ნაყოფის მოკრეფა-ჩაბარე-ბა. ხვალ ცხრა საათზე მივდივართ მიწოდროც და ტყეშიც; სთველის თავიდან ავყვებით. საკრფელო არ დაგაიწყდეთო.

მეორე დღეს, ზუსტად ცხრა საათზე მივედი სკოლაში. მივიხედ-მოვიხედე: ჩემი კლასელები ყველა იქ იყო, სხვა კლასელები...
ხალხით მოვედით ორდობებსა და ღელის ფერდობებს. ადრე არ დავეცირებებოდა და ამირიმაჟ არ შემიძინებდა — თორემ იქაურობა ასკილად ყოფილა შექველული. ისე ესხა, არცაა ვერ ავუღიოდი, წერტილიანად ავალერდი და საყრდენებსაც მოვუვებთ თავი.

სი ამოდენა ჯარ-ჯამათი წერილიანიდან თავივე დავეშვი...
მეგვიდან რომ ამოვეყვით, ბილიკიც არ გავგხსენებია, უმჯობრობი თხებივით, სათავე ასკილს დავალანდებდით. თქვით იღო ჩვენი ზა. მერე, როცა სოფლისკენ შემოვბრუნდით, ტყვიანდ მომავდა სამანქანო გზის დავაღმეით. გზა სასაფლაოს ჩაუღიდა.

მიდილი და მიდილია შემა-ფიჩხით დახებილი მანქანები. ბედი ჩვენი, წუხანდელი მინამული იყო, თორემ ისე გავგანჯღვრავდა მტკვერი, რომ რა ვიცო, რა საპირი ეყოფოდა...

სასაფლაოს თავში მიხო მეწისქვილე შემოგვხვდა. დავეინახა, ხელი მოიჩრდილა, გაჩერდა და შეგვათვალიერა:

— საით ვივლიათ, ხალხნო?
— ვახტანგ ვავანაშვილმა სახეღარი დასარგა და იმას ვეძებთ, — უბასუხა სერგომ.
ასე ახარხარებული პირველად ვნახე ჩვენი ღირეტიტორი...

ვავანაშვილი ჩვენი რაიონის ხე-ტყის ბაზის უფროსი იყო. ხეგა და ხეგა არანდით; შალფაში ჩამხრჩავალი სიმინდით ვავითრებულ ბიუს ბრტყელი „მოლგა“ ლიწვდა, თვითონ კი ახალში გადანიცვლა. მერე, როცა პატრონებსა ფასი დაედო, ღვიძლი აიტყია და პენსიაში გავარდა.

— შენ გეხუმრება და ვეცე, — ღირეტიტორზე თქვა მეწისქვილმა, — მაგას ესმოლება, იმ ამოსავევლის მამა დადილდა კურტინიანი სახეღრბთა, ისიც უსალომ იყო. მოკვდა, ვადავდა და წიგნი ვერ ასწავლა შვილს! მაგრამ ის უსწავლელი შვილი მიღვა-მოდგა, საინდინო რამე გამოდენებოდა, იქით მიიღრია და ავი ადრეც აყვავდა ნაკლებ ამოსული ცხვირისსატეხასავით. შენ რას იტყვი, ვახო, — ღირეტიტორს ეკითხება, — ის ბობოხა უშაღლეს მოვლილ ხალხს რო დადასტა მთელი ათი საინდინო, ამისი შეხედვარე წერილფეხობა წიგნსა მიეძალეუბა?

ღირეტიტორი ჩაფიქრდა...
— მე მიეძალეუბა, არ მიეძალეუბა... ე რა დაგირეფენიათ, ხალხნო, შვინდია?

— ასკილია, — უბასუხა ღირეტიტორმა და ვედროს შემოვი ხელში ვაღიბინა, გარკვევით დაინახოს.

— ჩასამარებლად გენდომებთ.

— ასეა.

— მოალეუდე, ცოტა შაქარი წაჭარბე და დღეში ჩაის კიჭა ვადაუშვი უზმობზე — ყველა სატყვიანის მალაომა...

ამ სიცილმა და ხმაურმა გუნება გამომიცთა. სასაფლაო რომ ვავანაშვილდით, ფეხი ვაღამიბორუნდა, ვედროს ვაღამიქანდა და ასე, ერთი პეშვი ასკილი დამხებდა. დავეხედე და ხელი ჩაფიქნე. ორიოდე ნაბიჯი გადავადგილე და მერე ვაფიქრე, ამის უგლისსივის ამოდენი მიმომომალა ეკალ-მარდებში, აუტრეფავობა ჩემი გარეჯის არაფერად ჩაგდება-მეთქი. მოგბრუნდი, დავიხარე და უშვერ წამოვკრიფე.

თავი ავიწვი და თვალს სასაფლაოსკენ ვამეჭვებ: აბრია ძის საფლავი დაინახე.

გზიდან გადაველ, გაბუჩქულ კუნენს შემოვბრუნე, ვედროს მიწვევ დავდივ და ვაჩერდი.

მამონ, ბიჭები ტყეში არ მივიყვით სოკოვან, დაგვეხმაურა აბრია ძია, თუ რამე იყოს, აქ მიველდით. გავიხარა: ჩვენიანის გარდა სხვასაც ვეძიებდით ვაღრე.

დავეხმაურა აბრია ძია და ამით უღრემი დაგვიტოვა მთელი დღის საგზალად. ვერც ის ვგეხდავდა და ვერც ჩვენი გეხდავდით: ტყეშო ისე ვაფეშო, ფიქრადღე არ მოგვსლოდა მისი სუკეში ყოფნა, და მინაც დაგვეხმაურა. მე კი მისგან სულ რაღაც ორი ნაბის ვაშლზე ვიდებო, მშვენიერადღე ვხედავდა და მამაზუციერმა დაამოქნა — არ გამოველაპარაკე. მამონ ერთი სიტყვა რომ მეთქვა, მხოლოდ ერთი სიტყვა, ახლა აქ აღარ დამხედვობდა ჩაშვებულ ბორცვად. ანდა იმ დროს მინაც ვამოგინე-ლიყავ, გაბარებული შოფერი მანქანის კაბინაში რომ შევიარა და პირი ღია დავტოვა. იმ დღე კარმა როგორ ვერ მიმახვერდა ჩაფიქრებული ბოროტება! მაგრამ სხვა თუ არა, მე ხომ ვიცო: რაც შემდეგ მოხდა, იმის წარმოდგენაც კი არ შემიძლია.

გახზე მანქანმა ჩაიარა. საუკეს ის შოფერი ეღლაუჭებოდა. ახლა მამოტო არ იყო — გვერდზე ვილაც ორი ბიჭი ეჯდა. რალაცაზე იღიმებოდა.

შოფერს სასაფლაოსკენ არც ვუხრებოდა. უცნაურად შეიქანდა გული, ვედროს ხელი დავტაცე და თავივე დავვიშე. თვალდრეწული მივდიოდი მანქანის საბურღევით დაღარულ გზაზე.

წინ წასულვას მალე წამოვეყვი. ბეგრნი რომ მიდიან ერთად, რომც მიეჩქარებოდით საღმე, ნაბაჟს მინაც ვერ უშვებდებენ.

ჩვენს წინ დათო მიდილია და იმას ვუღიქვი კვალში. ის რამე ლაპარაკობდა და რაზე იცინოდა, არაფერი ვამიგია ანუ ჩემი საფიქრალი მაწუხებდა. აიარე გზა გამომხრებდით. ასკილის ვედროს რეზონს შევჩინე ხელში, შენ წაღე-მეთქი, და მინისაც ვაგუტე...

ის ღიმილი ისევ თვალწინ მიდგას, ღიმილი, რომელიც უდავლბობაზე მივავანსებს. ასეთ ღიმილს ალალ ღიმილსაც ეძახიან, მაგრამ ის ალალი ღიმილი მხოლოდ ალალი გულის ანარეკლია...

თანდათან ღრმად ვეყვირდებოდი მომხდარ ამბავს და თანდათან შემაღებოდა მოუხსენებობა: კაცო მოსაკლავად ვაიმეტა, მხოლოდ იმისათვის, რომ ჯარიმა აეცდინა, შეიძლება — ცხისკენ მიმავლი გზაც. თუშეცა ეს იმასთან შედრებოდი არაფერზე არაფერი, რასაც დათაბული დედა, გამშრალი მამა, ქვარეობა და ალალა ჰქვია.

აი, ამაზე რომ ვფიქრობდი, რატომღაც ისეთ დასკენამდე მივედი, რამაც სულიან-ხორციანად შემძრა და გამოშვალ საფრთხელში ჩამაგლო: ერთი ვნახობო და მამარეხი დამართოდა ასე, მაშინ? მაშინ, საინტერესოა, როგორ გუნებაზე დავდგებოდი, თუკი მკვლელო აბრია ძის ბიუს ეციოდებოდა და ჩემსავით კლიტეს დაიდებდა პირზე.

ჩემმა ყოყმანმა თუ სიჭიქტემ სოფელს ქუჩის საბაბი მისცა, ევესიც და ამრეხო ყურებისაც, რაკი, ეტყობა, საამისო მიზეზი მივეცი — ალბათ ყველაფერი ვერ მოგზომე და სიტყვით თუ არა, მოქმედებით მინაც ვაგავი-ღაზე გულში ჩაიკრებოდა საინტერესო. ამასვე სოფელშია და მამარეხმა ხელი ჩაქნა ჩემზე. ისე აშკარადაც ვხედვდა და აშკარადაც ვგრძობო...

ფიქრმა შინ დამაბარუნა ისევე და შარშანდელი შემოდგომა გამახსენა. სარამოა. შინა ვარ და ვაგზოს ვათვალეობ. სიტყვა რუყეკადი — ამოვიკითხე. ისე, გუშამით კი ვგეხებოდი, რა უნდა ყოფილიყო, მაგრამ და-

ნამდვილებით რას წინშავდა, ეს უკვე მოლად კარგად არ ვიცოდი. ბედად მაამჩემი დაბრუნდა სამსახურიდან. აი-ვანა ამოვიდა, ოთახის კარი გაღო, შეტრილდა და ვი-
ლას ეუბნება:

— იმდენს იზამ, ვამაჯვარებ!
— მამ ტლახი შემოვიყოლო? — აბრია ძიას ხმა იყო...

— ტლახი, თორემ პრიალი გაუღდის იატაკს!
მეორე ოთახიდან დედაჩემის ხმა მესმის:
— შენც ვითომ ტუული ამბობ!

ახლა კი მიხვდები: დედაჩემი დაინახა და იმის გასა-
ჯავრებლად თქვა. დედაჩემი ასეთ პატარა სასუპარო რა-
მის გულზე არ იხვედრება, რაც, თქმა არ უნდა, მშვე-
ნივრად მოეხსენება მაამჩემს.

აბრია ძია ჩემს ოთახში შემოვიდა თუ არა, სკამზე
დაჯდომაც არ ვაცაუე, მაშინვე ვკითხე:

— აბრია ძია, რას წინშავს ჟუკაფი? — არ იცი, კაცო?! — გაუჭიკო!
— ვიცე, მაგრამ დანდობილი არ ვიცი.
— პოო, მაშინ კითხვა სჯობია! აი, რას გეტყვი,

შვილო! ამ ფანჯრიდანაც ვარკვევითა ჩანს, რამხელა ტუე-
ტიემი გვაქვს; — ფანჯრიდანაც ვაჩვენებთა ხელი, — მაგ-
რამ ყველგან ნაჯახის კაქინი არ მიძლევა. აყოველ წელს
სულ სხვა და სხვა ადგლას გამოგვიყოფენ ხოლმე ჰემტ-
რობითი ტყეს, დავივიზობავენ ხეებს და გვეუბნებიან: ამის
მერტ თითი არ დაეკაროთო. ამ გამოყოფილ ტყესა ჰქვია
ტუეტიეო. უფრო მეტად ტუეტიეოში ჰიანი, ავად-
მყოფი ხეები უნდა მოიჭრას, თორემ ის ავადმყოფი ხეე-
ბი მოზარდებსაც დაავადყოფებენ. ჰიან, ავადმყოფ
ხეს რომ მოსჭრი, მოზარდს მზე, ტენი, მიწის მაღლი
დაუბრუნდება და ლლად გაიზრდება. ვაიეე, შვილო, რა
ყოფილა ტუეტიეო?

— ვაიეე!
— ასეა, შვილო, როცა რაიმე კარგად არ იცი, სხვას
შეეკითხე ხოლმე. შეეკითხვა კი არა, უცოდინრობაა სირ-
ცხელიო...

გზაზე კიდევ ერთმა შუაშა-ფიჩხით დატვირთულმა
მანქანამ ჩაიარა. მისმა ხმურმა გამომიყვანა ფიქრიდან
და ისევ დამიძმმა გუნება: რატომ აქამდე სიმართლე
არა ვთქვი? მე ამ უთქმელობამ ღიმილი დამეკარგვისა,
ის კი, თითქმის აქ არაფერიაო, სასაფლოს დანახვისასაც
ღიმილის გუნებაზე დგება. აბრია ძიასაც სიკეთის მეტი
რა მახსოვს და, აი, ასე ვუხდი — უმაღლრად, ეს უფ-
რო მეტი დანაშაული მგონია, ვიდრე მკვლელის მიზეზ
თავისუფლად ნავარდი. ფიქრის დრო ჩრდის არა მჭო-
ნი, მაგრამ ფიქრისა გაანია — ახლა ნამდვილად ვამა-
ხედა წინ, იქითკენ, საითაც სიმართლე მივხანაშენებ.

სასაფლოს კიდევ მოგხედე, კიდევ ერთხელ მოგატარ-
ე თვალი თავივე ჩაფიქრი სოფელს და გულიც კიდევ
ერთხელ დამეხუთა. ახლაც დამიარა შეცოდების ერთხან-
ტელმა, მაგრამ ისევ აბრია ძიას შევლები კი არა, ჩემი
თავი შემეცოდა — უფრო მეტი მწიშარა მე გამოვდემქი,
ვიდრე მკვლელი. ის გრძნობს, მე შემიძლია ოთხკედელ-
შუა გამოვეკეტო და მაინც უღარდლად გამომხედავს
ხოლმე. ის ამით არ ვიცი რას მანიშნებს, მე კი ისე ვი-
ლებ, როგორც დაყვირებას: — მხდალი ხარ, მხდალი
თუმიც ეს უკვე სოფლის ძახილია!

ხედ რეზოს სახლთან, შუა გზაზე შეშით დატვირ-
თული მანქანა გაიხრულიყო. ვიდრე მანქანას მივუახ-
ლოვდებოდი და ნომრებით ვიცნობდი, რომელი მოფერი
აჯახინებდა, რატომღაც გვერდზე ვამეცეკა თვალი —
8 ლობის ძირში ლაღის მეძებარი ეგდო, ბერიძიანთ ლა-

დსი. ეტყობოდა ამ მანქანას გაეტანა — ჭერ არ შენე-
ბოდა პირიდან ამოსული სისხლი, შემოვხედიხარ მანქანის
ბალახს ნადულ ენდროსათვი წვალსკლავს, მანქანის ქვე-
ველი — იმისთანა კურდღლის მამებარს ვერ ნახავ-
დი — უადვილო არც წავაწყავი იცოდა და არც წაშე-
ტული. ისე უყვარდა პატრონი, სდამარია პირდაპირ
შემშობილი რომ მიმოკვდარიყო, ხეის მიწოდებულ სა-
მელს პირს არ დააკარებდა, არც მიწაზე დაგდებულს
დასწვდებოდა რამეს. რაც ამას ველოლიავევინი, იტუ-
და ხოლმე ლადო, რატო ერთ პირ ცოლშვილს კიდევ
სხვას არ შევიხნავდიო.

მანქანის ნომერს შევხედე და ცეცხლი წამეკიდა —
წედა რომ ჩამოიარა, ის იყო. შოფერს კაპოტი ახვდა
და შიგნულუბიას უსინჯავდა ძრავას.

ვილაც ორი უცხო კაცი იქვე იდგა და ქვემოდან მო-
მავალ ლაღს მისჩერებოდნენ.

ლადო აჩქარებული მიდიოდა. მანქანას ისე გაუარა,
სალამი არ უთქვამს. მივიდა, დახედა ძაღლს და წამე-
უქან მობრუნდა.

— ძაღლი რად მომიკალი? — ეკითხება შოფერს.
— მე ვუთხარი, შეუვარდი-მეთქი? — არც გატო-
კებულა შოფერი.

— აბა, მოხედე, ვინმეში ხომ არ გეშლიე?
— რას ამბობ? ფოსტის ლადო ხარ!

ლადომ ზურგიდან საყელიში ჩაავლო ხელი, მოჭახა
და მოატრიალა.

ახლა უცებ მოტემა შოფერი:

— რა ვქნა, კაცო, დეამუხრებუე, მაგრამ ვერაფერი
ეშუშევი, აი, იმან არ გაძიფუხა მანქანა!

— ტუესი! — ღობებზე რეზოს პაპა თედო მომდგა-
რა, — ტუესი ჩემი თვალითა ვეხადვი, ძაღლი რომ
დაინახა, მაშინ მომეტემა სიჩქარეს!

ლადომ ხელი გაუშვა:

— შენც იტყვი, კაცი ვარო! ვაი!..
შოფერმა ლაღის ნათქვამს ყურადღება არ მიაქცია,
ბერიძიას უყვარია:

— მაქედან იქ მანქანას ვერ დაინახავ და ძაღლი და-
ინახე?

— შენ ეგრე გგონია და, პანტიანის თეთრ კლდე-
დეც მიმწვდებდა თვალი!

შოფერი მიუხედა გადაკრულ ნათქვამს:

— ხმა ჩაგდევ, თორემა!..
— ჯიშაოხრებულნი ხარ, — მშვიდად ეუბნება თუ-
ღო პაპა, — პაპაშენის შიშით ეზოს ვარტ ცენს ვერა
ვტოვებდით და ჭათამსა. აემითვიც იყო, შემოსხნს ქა-
მარი და, სად ამოძეხა სული, არავინ იცის. მამაშენი კი
დევ... სოფელი რომ არ მოგესალმებოდა, რად გინდა თავი
ცოცხალი!

მთელი უბანი მოგროვდა.

— ერთი ახალგაზრდა უნდა იყო! — კბილებს აჯრ-
ტუნებს შოფერი.

— სამოცდაათი დავესხლტი, მაგრამ შენისთანა მა-
რე დუქინს კიდევ გადაუწუვე მკლავს, შე ქურდის შუ-
ლო! — ღობის სარს მოჰკიდა ხელი თედო პაპამ, გადას-

წა და. ეს კაციის სარი, ლობიოს ჭიგოსავით გადაამტვრია.

რეზოს მამა ფეთიანივით გამოვარდა სახლიდან, ფლოსტეტში ჩაედგა ფეხი, შარვლის ტოტები აეკარწახებინა, თმისა და სახეზე წყლის ხორხოშელა ეყარა — ეტობა, ჭვევრსა რეცხავდა და ხმაურმა ამოაგლო.

შოფერს მისი მოსვლა არ შეუმჩნევია. თელო პაპამ მკვირცხლად გადმოჭყვია ღობე და გადმოეწითო.

— ერთი ახალგაზრდა უნდა იყო!.. — უკან დაიხია შოფერმა.

— ახალგაზრდა კიდევ მე ვარ! — უთხრა რეზოს მამამ და გვერდიდან შემოჰკრა სახეში. ასე წაქცეული კაცი აქამდე არ მენახა: დარტყმა და ფეხების აკრეფი ერთი იყო — ჰაერში ამოტირალდა და თხრილში ჩაიფეხა.

ვიდრე, ხალხი გამოერკვეოდა, მივარდა რეზოს მამა, გვერდზე მუხლი დააბჯინა, ყელში სწვდა და წაუჭირა ხელი.

— ხელებს ნუ იბინძურებ! — სარს იქნევს თედო პაპა, — მომერიდე, გველოკერასავით ამით უნდა გავუქმეყო თავი.

— არიქ! ახრჩობს! — იკივლეს დედაკაცებმა. იმ ორი უცხო ბიჭიდან ერთ-ერთი გამოექანა. ლაღმ ცაცია მოუქნია და ისე მიაწყვიტა მანქანაზე, კაპოტი ხმაურით ჩამოვარდა.

რეზოს მამა ძლივს ააგლოცეს შოფერს, თედო პაპასაც ძლივს წაართვის სარი.

— ზოგ-ზოგი არ გვეგონო! — რეზოს მამას ხუთი კაცი ძლივს აკავეებს, — შენ რაც შეგჩრა, ჯერ ის მოიხელე!..

— ვერ უყურებ რა მითხრა, კაცო? — უკვირს თედო პაპას, — ხმა ჩაიდგო, ე?! —

— ერთი ეგა მცოდნოდა! — გადაიხრია რეზოს მამა, — გამიშვით!

არ გაუშვეს და სულ შემოეფლითა ტანსაცმელი.

— კარგი, — ლულულულებს შოფერი, — თუ ორივე არ ჩავაყუდეთ, კაცი არ იყო! — თან სისხლიან სახეზე, ბაჯის ისეამს. — მე თუ ეს შეგარჩინოთ!..

ის და მისი ნაცემი მძაყავი გვერდზე გაიყვანა ლაღმ:

— ვიდრე თედო ძიას სხვა ბიჭებიც გამოჩენილან,

წადით აქედან, თორემ მე გამშველებელი აღარა ვარ!

— წავალ, მამ რას ვიხამო, წავალ, წავალ, ოღონდ შენც იცოდ, ამ საქმეს ეგრე უამბოდ არ დავტოვებ! ჯერ ვნახოთ, რას იტყვის კანონი და სამართალი!

— წადით, თორემ ეს არის კანონი და სამართალი დამავიწყდა!.. — ხელი ვაიშვია ლაღმ.

მერე სხვაც ჩაერთა საქმეში და, როგორც იქნა, გააჩიღეს...

მანქანას სხვა შოფერებმა დაუწყეს ჩხიკინი.

— შენი ბრალია, — ეუბნება ლაღოს რეზოს მამა, თან შიშველ მკერდზე ხელებს იფარებს, — შე კაი კაცო, ცოტა ხანს გეცლია, დამესვენებინა სოფელი!

კოლმეურნეობის კანტროსიკენ მორღვეული მივირყევი და ვნატობს: ნეტავი, ახლა იქ დამხვდეს მამაჩემ ნეტავ... ნეტავ...

მამაჩემი კოლმეურნეობის მთავარი აგრონომია. დღე და ღამე ზვარსა და მინდროსა. იქ არის მისი სამსახური მაგარ ახლა შემოდგომა, მინდროს საქმე იმდენი აღარაფერია და მეც ამისი იმედი მქონდა.

კიბე ავთათევ და გაეჩერდი, მამაჩემის კაბინეტი ხალხით იყო სავსე: ჩოფურა შოი მეველის ხმა მესმოდა:

— აქტი დახიე, რეზო, ნუ დამღუპავ, ვინდა მომცემს პრემიას?

— არაფერია, ჭკუას ისწავლი, — ეუბნება მამაჩემი.

— რა მექნა კაცო! ის მეორე მეველე სადღაც მამაჩემთან წავიდა, იმდენი მამულების შემოვლას მართო ვერ აუყვლი... არ ვციცი, ვისმა ნახირმა გადათელა წვრილი ვახში! ჩემს ვახს მოვიტან, რეზო, და ის ჩავაყენოთ სანაცვლოდ.

— ვთქვი და მოგჩჩი!

— პრემიის იმედი მქონდა და...

— აბატე, რეზო, წვრილი ცოლ-შვილის პატრონია, ორასი ვაზი მითხარი და იმისი მოუტანლობა აბატე! — ეხევიწება მონაწირები.

— კარგი, მოიტანო, — უთმობს მამაჩემი. ხალხი გავარდვით და კაბინეტში შევევარდი.

მამაჩემი სკამიდან წამოვარდა.

— მე ვიცი, ვინც მოკლა ტყისმცველი — მაშინვე ეოქვი.

— რაო?! — ყველა მე მომჩერებია.

მამაჩემმა ტელეფონის ყურმილი აიღო, თან ისევ თვალბეზი მიყურებს.

— ვანო ჭერეპაშვილმა, — ვთქვი ეს და თავისუფლად ამოვისუნთქე. კაბინეტში შეძახილები ვაისმა:

— ვერ უყურებ?

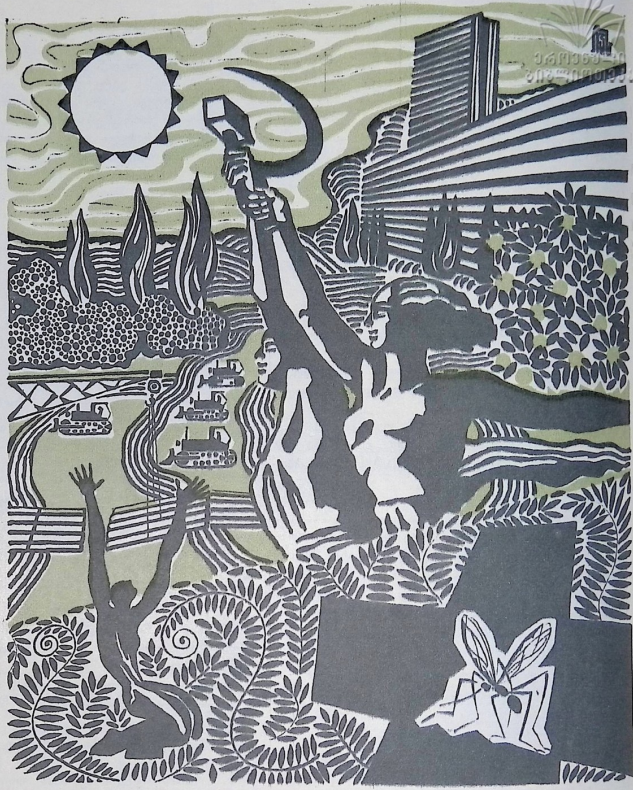
— აბა, შენ ვისზე გქონდა ეჭვი?..

— ასეც ვიცოდი! — თქვა მამაჩემმა და სამინიშნარიცხვი აკრიფა, — გვენცა ხარ?

ჩვენს სოფელში მართო მილიციის ინსპექტორის ცოლსა ჰქვია გვანცა.

— ჰო. გიგოს დამალაპარაკე...

საქართველოს
 ეკონომიკის
 განვითარების
 უზრუნველყოფის
 მიზნით
 სახელმწიფო
 დაწესებულებების
 მხარდაჭერით
 საქართველოს
 ეკონომიკის
 განვითარების
 უზრუნველყოფის
 მიზნით

საქართველო

საქართველოს ეკონომიკისა და კულტურის შემდგომი განვითარებისათვის უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება სსკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილებას „საქართველოს

სსრ სახალხო მეურნეობის შემდგომი განვითარების დონისძიებათა შესახებ“. ამ ისტორიული დადგენილების შესრულება სანგრძლივ დროს მოითხოვს, ამიტომ დადევანდელი მოსწავლე ახალგაზრდობა უთუოდ

გახდება ამ დადგენილების განხორციელების უშუალო მონაწილე ახალგაზრდები და ჭაბუკები უფროს თაობასთან ერთად ჩაებმება ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკისა და კულტურის შემდგომი აყვავებისათვის გაჩაღებულ შემოქმედებით შრომასი, საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა მანის პლენუმზე განიხილა აღნიშნული დადგენილება და დასხვა გზები

მისი შესრულებისათვის. პლენუმმა მოუწოდა ქალაქილიბნა და ქაბუხე წავადნენ სამუშაოდ ახალშეუქმებს წავადნენ ქარხნებსა და ფაბრიკებში. კომპარტორგნობა და საბჭოთა მუშურნობები, იქ, სადაც საჭიროა კომუნისმის ახალგაზრდა მშენებლები მაქონენ, მგწენებარე ვალი, სიმბოცე- დღეი. დადგინდებლი დასახლებ ღო- სისძინება შორის განსაჯორბით სასურაადებოა კოლხეთის ჭაობის ამოშობა.

დასავლეთი საქართველო — კოლხეთი უფიცილი დროიდან მტად ანაყოფი და მდღარ ქვეყნად ითვლებოდა. მაგრამ ამასთანავე მას დიდი ნაჯიცი ჰქონდა: კოლხეთის დაპაობებული იმდგვი გამოუსადეგარი იყო სოფლის მეურნეობისათვის, ხელს უწყობდა მძიმე დასავლეთის — მდღარის ვავრტელებს. ჭერ კვეთი ჩვენი წყლთადრტეცხევი კიდეი ბერძენი ფილისოფოსი მი- ჰაობრად წერდა: ეს ქვეყანა ჭო- ბიანი, თბილი, წყლთანი და ტყიანი. წლის ყოველი დროს იქ მშობია ძლი- ერი წვიმები, აღმანიებს საცხოვ- რებელი ჭაობებში აქვთ და მათი ხი- სა და ლერწმის სახლები წყალზეა გამაბრებელი. ძველ ქართველ წე- რთბობთ ძველდროშიც ვიყოლიობთ ანლოგიური ხასიათის ცნობებს. მაგრამ ჩვენი სახელგოვანი ისტორი- კოსი იმანე ჭავჭავიძეობი წერს, რომ ეს ცნობები ტეხება მხოლოდ რიონის მდღარობებსა და, უძვეველია, ზღვის სანაპიროს და არა მთელ დასავლეთ საქართველოს, ტეხ იგი ისტორიულ წყარობებში მხოლოდ დღევანდელ კოლხეთზეა ლაბარაკი. დიდი ქარ- ველი გეოგრაფი ვახუშტი ბატონი- შვილი აჭარას, გურჯიასა და სამე- გრლოს ახასიათებს, როგორც მავით ეკეთლ ადგოდებს, სადაც წაფსუბლი არის ცხილი და არა გაუფლისი, შამ- სირი თბილი, უქარი და უყინო, სადაც ლაოფიერებენ ნარინქი, თუ- რინქი, ნაშრონი, ზეთისხილი, ბარძე- ული, ლეღვი და „ხხვანი ხილინი მრავლინი“.

სუბტროპიკული და, კერძოდ, ცი- ტრუსოვანი კულტურები ძველთა- განვე იყო ცნობილი საქართვე- ლოში. — ისინი ვავრტელებული იყო თითქმის მთელი შავი ზღვის სანაპი- როზე, განსაკუთრებით ეს აჭარაში. მაგრამ დასავლეთ საქართველოს ხელსაყრელი ბუნებრივი პირობე- ნის მიუხედავად XIX საუკუნის მი- წურულამდე ციტრუსები ვავრტე-

ლებული იყო მხოლოდ ერთელი ნარგავების ხასით — ტრ იგი არ ჰქონიანი პლანტაციების ხასიათი. ჩა- ის სამრეწველო პლანტაციებიც ახე- ვეც XIX საუკუნის მიწურულში გა- შუბნეს, და ისიც მხოლოდ 18 ვე- ტარეს.

მისი „მავისა და მიწის შესაფერ- კულტურათა განვითარებისათვის დასავლეთ საქართველოს ბუნებრი- ვი პირობების გამოყენების გასულ საუკუნეში მიაქციეს ყურადღება. მაგრამ მეფის რუსეთი არ იყო დაი- ტრტრებული განსაპირა რაიონების ეკონომიკის განვითარებით. ამასთან დაკავშირებით ჩვენი დიდი მწერალი და საზოგადო მოღვაწე ილია ჩიკე- ვაძე აღნიშნავდა: სადაც ჰავა თითქმის ყოველგვარი სუბტროპი- კული მცენარე შეიძლება გაშენდეს, მარცხენა კულტურებისათვის იქ მიწისა და ხელის მოცდენა დიდი შეცდომაა.

სამბოთა ხელისუფლების დამყა- რების პირველი წლებიდანვე ფართო პრიორიტატი დაიხსია დასავლეთ სა- ქართველოში სუბტროპიკული მე- ურნობის განვითარებისათვის, რე- მელიცი, ცხალი, ითვალისწინებდა კოლხეთის ჭაობის ამოშობას და მის ადგილზე ჩაისა და ციტრუსოვანი კულტურების პლანტაციების გა- შუბნება.

ეს მოუშაბა 1822 წელს დაიწყო. პარტიის მოწოდების საბასუხოდ ნახლი დაიარაზა კოლხეთის დაბლო- მის — 220 თასი მეტარი ფართო- მის გარდაქმნისათვის, შესრულდა დღევნე დღეი სამუშაო და ნახლის სამსახურში ჩადგა ათათასობით მეტარი წინათ დაპაობებული მიწა... ახალი დადგენილებით გათვალისწი- ნებულია უახლოეს მომავალში კოლ- ხეთის დაბლომის მთლიანი ათვისება.

კოლხეთის დაბლომის მეტად რთული სამელიორაციო მიზნებიც, დღეობებული მიწების ამოშობა მძირტექნიკურ, აგლომერაციულ და სექსელოატაციო სამუშაოების სრული კომპლექსის შესრულებას მოითხოვს.

კოლხეთის დაბლომის ამოშობა სასუფოებას მოცდემს მინიშნელოვ- ნად ვავრტოლოთ ჩაისა და ციტრუსოვანი კულტურების პლანტაციების ფართობი. სამბოთა ვავრტის საქარ- ველოს ზღვისპირა ზონა ძირითადად რეაოდერტი რაიონია, სადაც შესა- დებელია ჩაისა და ციტრუსოვანი კულტურათა გაშენება. ამასთანავე, ციტრუსოვანი კულტურების, კერ- ძოდ, მანდარინისა და ლიმონის მო- საყვანად აქ გაცილებით უკეთესი ბუნებრივი-კლიმატური პირობებია,

ვიდრე მსოფლიოს ბევრ სხვა სუბ- ტროპიკულ რაიონში. სწორედ ამ- ბო არის, რომ ქართველი ლიმონი და მანდარინი გამოირჩევა საუკუე- სო საგემოვნებო თვისებებით: აღ- სანიშნავია ისიც, რომ ჩაი და ციტ- რუსები მაღალმოსავლიანი კულ- ტურებია. შედარებისათვის მოვი- ვყვანო ასეთ ფაქტს: ერთი მეტარი ჩაის პლანტაცია სასულოდ 2400 მანეთ შემოსავალს იძლევა, ხლოდ მარცვლული კულტურები მს მა- ნეთს, ერთი იგი თითქმის 40-ჯერ ნაკ- ებებს.

საქართველოს ზღვისპირა ზონაში, სამუშაოდ, შედარებით არახელ- საყრელი პირობებია ციტრუსოვანი ნარგავების გამოშობისათვის. პერიოდული ძლიერი ყინვები მნიშ- ვნელოვნად აზიანებს ციტრუსოვანი კულტურებს. ამიტომ კოლხეთის ამოშობილ დაბლომზე ციტრუსების გაშენებისას ვუყენებო საბოთა მეც- ნიერების, მდერ შემუშავებული ციტრუსების. ნარგავების ყინვისგან დაცვის ღონისძიებათა სისტემას, რომელიც, კერძოდ, ითვალისწინებს, როგორც ყინვაგამძლე ჭიშხმის გა- მოყვანის სამუშაოების შესრულ- გავითარებას, ასევე ზამთარში ყინვა- ბისგან მცენარეების დაცვას.

კოლხეთში იქმნება ფართო საკუ- რორტო მშენებლობის დიდი შესა- დებლობანი. განსაკუთრებული ყურ- რადღება მიექცევა მცენარეული მის- რის განვითარებას, რომელსაც ექნება მძლავრი საკვები ბაზა. მოსტენველი იწარმოებს მთელი წლის განმავ- ლობაში.

ამრიგად, მომავალი კოლხეთი — ეს არის ახალი ჩაის პლანტაციები და ციტრუსთა ბაღები, უფირფასესი სუბტროპიკული კულტურების ახა- ლი სამბოთა მეურნეობები. კოლხე- თი — ეს არის განვითარებული მე- ცხოველობა მძლავრი საკვები ბა- ზით და ბოლოს, კოლხეთი — ეს არის ახალი კურორტები და ტურის- ტული ბაზები.

ვეჭარა, რომ ჩვენი მოზარდი თაო- ბა, რომელიც მალე დავაჯიკცდება, ჩაებმება დიდი შემოქმედებითი შრომის ფერულში, გახდება ჩვენი ხალხის სასუფოვანი ცოდნების — კოლხეთის დაბლომის მოღიანი ათ- ვისების უშუალოდ მონაწილე.

საქართველოს სსრ მცენარეობა აჯღმისი ეკონომიკისა და სანაბლოის ინტელტუის უფროსი მეცნიერთანაშრობი.

დღის ჩვენთან სტუმრად არის თათრეთის
ასსრ საბავშვო ჟურნალი „ილაქინი“.

სი მ ღ ე ნ ე რ ე თ ა თ რ ე თ შ ა

რუსეთის ველზე გაშლილი,
თათრეთი, ჩემო რესპუბლიკავ!
ლენინმა დაგანათლა სახელი
და უკვდავმა საუკუნო...

ასე დავიწყე სიმღერა ჩემს მშობლიურ თათრეთზე.
მრავალი წლის წინათ საბჭოთა სახელმწიფოს დღემა
ხელმძღვანელმა ვლადიმერ ილიას ძემ ხელი მოაწერა
თათრეთის საბჭოთა ავტონომიური რესპუბლიკის დაბა-
დების ისტორიულ დოკუმენტს. იმ დღეს, იმ წუთში
ვრცელი რუსეთის შუაგულში გაჩნდა ქვეყანა, რომლის
შესახებაც მანამდე თითქმის არავინ აზარფერი იცოდა.
საბჭოთა სამშობლოს კონსტიტუციაში ოქროს ასოე-
ბითაა ჩაწერილი მისი სახელი, ახალი ცხოვრება დაიწყო
იმ დღეს, იმ წუთში თათრეთის რესპუბლიკამ—ვრცე-
ლი მიწების, წყალუფვი მდინარეების, თანასწორუფლე-
ბიანობის, თავისუფლებისა და შშის ქვეყანამ.

ვიცი, დიდი ლენინი იმ დღებში ფიქრობდა ჩემზე,
ფიქრობდა შენზე და მილიონობით სხვა ბავშვზე. მათი
მშობლები ღატაკნი და უზებღერის იყვნენ. დაე, მათი
შვილები და შვილიშვილები მაინც იყვნენ ბედნიერნიო,
ამბობდა ჩვენი ილიჩი, დაე, მათ მაინც მხიარული ცხოვ-
რებით იცხოვრონ, ნამდვილ ადამიანებად იგარმონ თა-
ვიო.

და აი, მას შემდეგ უკვე ნახვარი საუკუნე გავიდა.
ჩვენ ვსწავლობთ, ვსწავლობთ თათრეთის მიწაზე, პატივს
ვცემთ, გვიყვარს იგი, ვამაყობთ მისით.

ჭიშკრები ჩვენი — უმესაზღვრო, უღარაჯონი,
საზღვარი ჩვენი — უსამანო, ფართო და ვრცელი,
ვოლგაზე ბრწყინავს გადაშლილი ხილები გრძელი,
ცად ლაინერთა გულშინა ტრულის მოგვრელი.

დაახ, ჩვენი ჭიშკრები მუდამაჟმს ღია არის, ჩვენ
სტუმართმოყვარენი, გულთალი ადამიანები ვართ.
ისურვებთ? კეთილი იყოს თქვენი მოზრახეობა ჩვენს
ქვეყანაში. — მოზრახედით, გინდა ქვეითად, გინდა მა-
ტარებლით, თვითმფრინავით გვესტუმრეთ, მოქაქათე
გემით გვეწვიეთ, გადმოსერეთ ვოლგის ჩანჩქერები. თა-
თარი ხარ, რუსი ხარ თუ სხვა რომელიმე ეროვნების
წარმომადგენელი — შენ ჩვენი თანამემამულე, ჩვენი მე-
გობარი ხარ, საბჭოთა სამშობლოს ყოველ მოქალაქე
შეუძლია აქ თავისუფლად, შინაურულად იგარმოს თავი,
ისევე, როგორც მშობლიურ სახლში, ქალაქში, რესპუ-
ბლიკაში. სამშობლო ჩვენი ერთია.

მთასა და ბარში ტოროლებს გალობა ისმის,
მშობლიურ კერას მოაშურებს მათ შორის გზებით,
მოუთემენი გულხარობენ მხურვალედ, გზნებით...

ჩვენც ტოროლებს ვესტავებთ ხოლმე: სადაც უნ-
და წავიდეთ, უმაღვე მშობლიური კერისაკენ მიგვიწევს
გული. ამ მიწაზეა ვანივთული ჩვენი ისტორია, იგია ჩვე-
ნი აუვანი.

როცა მებრთა გადაშენებით ემუქრებოდა თათრებს,
ჩვენ მივდიოდით საომრად, ჩვენ და მთელი საბჭოთა
ხალხი ერთმანეთის მხარდამხარ ვიბრძოდით, ხოლო გა-
მარჯვებულნი ერთად დავბრუნდით სამშობლოში. ჩვენს
ძმთა და მეგობართა მეკრდს ამშვენებენ ორღენები და
მედლები. ეს სამშობლოს საჩუქარია, მათი კაცობისა
და თვდადების მაღალი აღარებაა.

მინდორ და მინდორ ენძელებს ბიბინებს ჯარი,
გაზაფხულია და თვალს რაღა გაუკვირდება,
რუსეთის უფრცეს ტრამალებში გაშლილა ზვარე-
თათრეთი ჩემი, ხატი ჩემი, მზე და დღედა...

დახს, მომხიბლავია თათრეთი. ტუკების, მინდვრების, მდინარეთა, ტბათა და ურიცხვ ბრჭყვიალა ფერთა და ყვავილთა მხარე. მერე და რა წყაროები მოჩუხჩუხებენ მის მაღლიან მიწაზე? გემრიელი, ვერცხლივით სუფთა, მარგებელი ვეძებდი. ყოველთვის, როცა წყურვილს იკლავ დამშვრალი თუ გათავადული, გრძობ, როგორ გემატება ძალა. ვის არ გააოცებს ჩვენბური ვაშლისა და ალუშლის ბაღები, მარწყვის მდელოები. მინდვრად გასული მწიფე თავთავთა ცქერით დატკბები. არა მგონია ამაზე ლამაზი ადგილი მოიძებნებოდეს ხალხე.

ათასფერადი ბაღებია დედამიწაზე, ჩემში სხვა დარდი. ფეოქავს, დაუთვალავი ბილიკია დედამიწაზე, ყველა ისინი ერთ წახნაგში ჰკვეთავენ ერთურთს — ეს წახნაგია ჩემი მიწა, ჩემი თათრეთი, მისი დღეები, ქალაქები, უბნები მისი, ასე მგონია მზეც ამ მიწის მიღმით ენთება...

შეიძლება არც დაიჭეროს აღამიანმა, მაგრამ ეს ხომ ჭეშმარიტებაა—მილიონობით ტონა ნავთი, ცისფერი გაზი! განა ყოველივე ეს მზე არ არის? რა ჯაღონსურია ძალა ალაფრენს ცაში თვითმფრინავებს, რა შთაბერავს სულს მანქანებს? რა ათბუნებს ჩვენს ბინებს? ნავთი და გაზი! და განა ყოველივე ეს მზეც შეუძლია?

რა თავში ვიხლბ მე სხვათა ქვეყნებს, როცა ასეთ მდიდარ, ულამაზეს მიწაზე ვცხოვრობ? მიუვარს მშობლიური სოფლები, ქალაქები, რომელთა ქცერით ვერა-

სოდეს გაძლები, რომელთა ნახვა არასოდეს მოგეწყინებდა, ისინი თვისებურად ლამაზები, გამორჩეულნი არიან. რად ღირს მარტო ყაზანი — ჩემი რესპუბლიკის დედაქალაქი! ოდესღაც მის ქუჩებში დაბიჯებდა, — დღეში შეიძლება იმ წუთშიც ფიქრობდა იგი ჩვენს ბედზე, ჩვენს მომავალზე. აი, ახლა რომ ნახოს მან ეს მიწა, იცნობს განა? ჩვენ ავაშენეთ ქალაქები, სოფლები, ახალი ქარხნები. კიდევ ერთი გიგანტი შენდება კამის სანაპიროზე. ეს არის სავტომობილო ქარხანა ქალაქ ნაბერდენი ჩელნიში. მისი სახელი წარმოიქმნება მსოფლიოს ყველა ენაზე.

სამი ორდენი აშვენებს თათრეთის დროშას. იმიტომ, რომ აქაური აღამიანები შრომისა და ბრძოლის რაინდები არიან. ისინი პარტიის ხელმძღვანელობით აშენებენ კომუნიზმს, დაუღალავად იღვწიან და შრომობენ ჩვენს ერთიან, მრავალეროვან ოჯახში.

რაინდების და გამირების მხარეც, რუსეთის ველებზე გასულიყო, თათრეთო, ჩემო რესპუბლიკავ. ლენინმა დაგანათლა სახელი და უკვდევება საუკუნო...

იცოცხლე და იღვგარქმე, ჩემო საყვარელო ქვეყნავ!

ნაბი დაული (პოეტი).

ჩახინი
გვოზღიური
მხარე

ჩახინი
ზალიბიტი.
ქალასის
მოსავალ.

ვინაა ეს?

ფოთოლი, როგორც პეტილა
შეიქორღვასე ქარის,
წამოსაფრენად ყოველთვის
გამაიდებული არის.

დაბლა ეშვება ფრიალით,
ბედნიერია იმ წამს,
და უბედური, ტყველით
ჩაეხუტება მიწას.

ნუ სტირი, ხმელო ფოთოლო!
დღეიდან რაღა გინდა!
ნუგეშად დაგჩა კვირტები
როცა ჩამოხველ სიდან.

რამის სურბანოვი,
ვისოკოვარსკის რაიონის, დღა
ბიტანსკის საშუალო სკოლის
IX კლასის მოსწავლე.

ყინულზე

სრიალბენ ბიჭუნები,
ყინვა ცისფრად ეღვარებს,
ერეკება, ერეკება
ფიფქებს ქარი მღელვარე.

გინ წინა და გინ უკანა,
ძირს შიბა ზურიალებს...
ლთყებს ფერი მონთებია,
შალე ალბათ იალბებს.

ლამდება და მთვარის წრიდან
წასვლა არ სურს არაგის,
ვარსკვლავებით მოუქარავს
ლამეს თეთრი თავანი.

დამე არის ჭრელზე ჭრელი
მთვარი — თეთრი დაირა,
ყინვა ბრწყინავს მთვარის შუქზე
ბროლის სარკისნაირად.

ბა, შიბა კარებიკენ
მიჭქრის მთელი სიჭქართი...
აბა ამ დროს სახლში წასვლას
გინ იფიქრებს, მითხარით!

ფადოუ ზაიოვლინი,
ხამარცკის რაიონის,
ტლიანო-ტამარკოსკის
საშუალო სკოლის
მოსწავლე.

ლექსები თავზე
გარიგოლ ჯალღაშიძე.

ჯამბოჯი ქციურა

გუშინ მზე იყო მინდვრებზე,
ახლა ყინვაა აშარი,
ჯამბოჯა მთელი სამყარო
შეფუთნა თეთრი თავშალით.

ვერ შეგვაშინებს სიცივე
და ქართა ქროლვა ამდენი...
ციდან მოცევა, მოცევა
სიცივედ თოვლის ფანტელი.

მიხარს ზარხიბატოვი,

პეტრეჩინსკის რაიონის, მაღინსკის
საშუალო სკოლის X კლასის მოსწავლე.

ნუ სტირი, ჯამბოჯო

გაზაფხულს წყველის ჯამბოჯი,
ტირის და უთრთის მუსლი,
ცრემლია სარკმლის მინაზე —
იხსნება ჯამბოჯის მწუსტი.

ნუ სტირი...
დროა წახვიდე,
ჩვენ კვლავ ვიქნებით ერთად,
შენ საციგაო მთავარებს
კვლავ მოგვიქარგავ თეთრად.

გიოზულ ბალივი,

აბატოვსკის რაიონის,
ბურნაშევსკის საშუალო სკოლის
მოსწავლე.

ჰიონერები ხაზზე გამწკრივდნენ. განუხლები ყვავილებს ჰგვანან. თითქოს ცისარტყალა ჩამოშვავა, დარბაზი ნაირნაირი ფერებით აივსო. ბავშვები ქათამა პერანგებში, ცისფერ პილოტურებში გამოწყობილან. აღისფერ ყელსახვევები უფრიალებთ. ლოყები დამბრწყინებ, მტრედისფერ, მაცყლისფერ, ლურჯასა და ჭროლა თვალებში სიხარულის სხივი კრთის...

ჩვეთან ამბობენ: სულის სარკმელი თვალეზიაო. თუ რამ სიმდიდრე გაიჩინა ადამიანს სულში, თვალებში ამოიკეთებოდა. პიონერთა მომღიმარ სახეები გაუჩინარდნენადა მთელი სკოლა, მათი მზერიდან ნათელ ნაკადად იღვრება სიხარულისა და ბედნიერების გრძნობა. შენე გეუფლებს ეს ამაღლებებელი განცდა. მოგონებათა ნაკადი თავის მსუფთოვარ ტალღებში ჩავითრებს და, ვითარცა აფრიან წავს, ბავშვობისდროინდელ ნაირნაირი თავგადასავლების შორეულ საწყაროში გვაქროლებს. მართლაც რომ ზღაბრულად ლამაზი, მომხიბლავი და პიონერებადია ეს საწყარო...

პიონერები ხაზზე გამწკრივდნენ. ცოცხალი ყვავილებივით ირჩევიან, ტოკავენ, ღელა-

ში. გაისმის ხალი ტატკამის, მუსა ჯალილის ლექსები, ყურთასმენაში ცოცხლებმა გმირების — თათარ პიონერთა ხმები.

კამიტანი აცხადებს: — შევდივართ ქალაქ ნაბერენი ჩელნისში, სადაც ამემამდ შენდებამ კამის ავტოგვიანტი.

პიონერები კარგად იცნობენ მშობლიური კუთხის წარსულს, ფურცლავენ მის ისტორიას.

— კამის მარცხენა სანაპიროზე მდებარეობს სოფელი ჩელნი (თათრულად — ჩალი). ეს სოფელი 1626 წლიდან იხსენიება საბუთებში...

— როდესაც ძველი რუსეთის ტრამალებზე ოქტომბრის ზავთმა გადაიგურხუნა, აქ ცხოვრობდა 1726 კაცი...

— რევოლუციამდე ამ სოფელში იყო ელევატორი, წისქვილი, სპირტის ქარხანა, ხის სახერხი და რა თქმა უნდა, პოლიციის საბატმრო — ეგრეთწოდებულ ვირის აბანო.

— რევოლუციამ განახლება და აყვავება მოუტანა ჩელნის. მის მცხოვრებლებმა შეზვიცეს კრთმანეთს — არასოდეს არა დღეთმონ ოქტომბრის მონაბოვრები.

კახეთის პიონერები

აკვლავ
სალაშაგლინი

ვენ. ერთად შეყრილან ონერები, ზარბაძეები, ფრიალანები და სანამუშო ყოფაქცევისანი, უფროსთა პატივისცემენი და დამჭერნი. გაისმის ბუკის ხმა, უყარავს მენდოლე, პიონერული საყვირის ექო ეფინება არეჩარეს. აი, მდროშენიც გამოჩნდნენ, მხედრული მარშით ემოაქეთ რაზმეულის დროშა. გაისმის ბრძანება:

— რაზმეულო, სწორდი, სმენა!..

ბატაკს აბარებენ:

— ამხანაგო უფროსო პიონერხელმძღვანელო, რაზმეული მზად არის საზენიო შეკრებისათვის.

— თავისუფლაღ!.. ჩამოსხედით, ბავშვებო. ჩვენი გემი „ოცნება—1“ ახლა სამოგზაუროდ გაემართება...

სკამები ისე ჩაუწყობილებით, რომ სასკოლო სცენა მართლა ცხვირწაგრძელებულ გემს მოგავიწყდეს. წინა ნაწილში — კაპიტნის ჩიხურია. პიონერები მსწრაფლ იკავებენ მუზღვართა ადგილებს.

— სრული სვლით, წინს!.. — გაისმის ბრძანება—კურსი „კამაზისაკენ“, თათრეთის ისტორიის გავლით...

ფერები გაშლილია. გემის კიბოზე ფრიალებს დროშა. გემიანს იქით ტალღები ტყლაშუნდები. „ოცნება—1“ მიტურავს ისტორიის ოკეანეში. ექოსავით ვლიგრუხუნებს „აერორას“ შორეული ბათქი, ოქტომბრის საბრძოლო ნაღარის ხმა მოისმის ცხრა მთას იქიდან.

პიონერული გემი მიტურავს ხუთწლედთა ლაბირინთებში, დიდი სამაჟლო ომის ქარცეცხლსა და გრიგალ-

ეს მოხდა ძნლებდით 1921 წელს. მწირი შემოდგომა იდგა. არ იყო საქმარისი ჰური, ვოლგისპირეთისა და კამის სანაპიროებში მძვინეარებდა შიმშილი. ამ მძიმე დროს შედგა კანტონის ყრილობა. ყრილობის დღე-გატებმა უღებუეს ლანდის:

„ვშიშლიობთ. სულს ღაფვენ ბავშვები, მოხუცები, ახალგაზრდები. მიუხედავად ამისა, მაინც გვჭერა, რომ ჩვენი ძმები — მომძე გუბერნიის გლეხები, სადაც შედარებით უკეთესი მოსავალი მოიწიეს, აგრეთვე ქალაქის მუშები, არ მიგატოვებენ უპატრონოდ — დაგვეხმარებიან, საბჭოთა ხელისუფლება კი ორგანიზაციის გაუწევს ამას.“

გვინდა ვუთხრათ მთელ ევროპას: რომც გავიყნოთ და შიმშილი სულს აღმოგვხდეს, მაინც არ ვინდომებთ სხვა ბედს, არავის დავეთმობთ ოქტომბრის რევოლუციის მონაბოვრებს“.

— ასეთი ამაყი ხალხი ცხოვრობს ჩვენს კუთხეში. ამ ხალხმა მისცა დასაბამი ნაბერენი ჩელნის ინდუსტრიულ განვითარებას. ეს იყო ოცდაათიან წლები. და სოფლები ქალაქებად იქცნენ.

ხომალდმა „ოცნება—1“—მა ლუზა ჩაუშვა ნავსადგომთან, რომელსაც სახელად ჰქვია „დღე დღევანდელი“. ეს არის ახალი თათრეთი: მძლავრი, მხარგავალი, ინდუსტრიული რესპუბლიკა. აუწყავია მისი სიმდიდრეები:

„შეიი ოქრო“ — რომაშკინის კაპურლილებიდან
აბრესკლარი ნავთობი;

ჩიუკამსკის ქიმიური კომბინატის მაღალხარისხოვანი
კაუჩუკი.

ზაინსკის ჰიდროელექტროსადგურით გაჩირადნე-
ბული მირიადი „მიწიერი ვარსკვლავი“.

„ცისფერი მზე“ — ლენინური კომკავშირის სახე-
ლობის მინიზავეის ქარხნის მიერ გამოშვებული ვაჭი.

ყაზანის ბეწვეულის კომბინატის შესანიშნავი ნა-
წარმი.

ჯადოქრული ნახელავი ყაზანის ორგანული სინთეზის
ქარხნის ქიმიკოსებისა...

და აგრეთვე კამაზე მშენებარე ავტოგოგანტი („კა-
მაზი“).

და აი, პიონერული ხომალდის კაპიტანმა ბრძანა:
— შტურმანო, დაახუსტე — „ოცნება—1“-ის აღ-
გილმდებარეობის კოორდინატები.

გისმა ზუსტი პასუხი:

— „ოცნება—1“ იმყოფება „კამაზის“ მშენებლობის
რაიონში. ჩვენ წინ აღმართულია საავტომობილო ქარხ-
ნის კომპლექსთა მაღალი კორპუსები. ახლა დავათვალი-
ერებთ მშენებარე ობიექტებს. ყურადღება! ხომალდის
გემბანზე ამოვიდა ძვირფასი სტუმარი—მშენებელთა
ბრიგადის კომპოზიტი, ჩვენი რაზმეულის შეფი ნაილ
იულაშვილი...

აქ ყველა იცნობს მას. იგი პიონერთა რაზმეულის
ნშირი სტუმარია. საშუალო სიმაღლის, მხრებგაშლილი
ბიჭია. მის პროფესიას შენატრიან მოსწავლეები. მღ-
ლოფი დამონტაჟების ოსტატია იგი. მუშაობაში გართუ-
ლი უნდა ნახოთ, როგორ მარჯვედ ტრიკლებს ბრეზენ-
ტის ტანსაცმელში გამოწყობილი, წელზე ფართი, რკინის
ჯაჭვებიანი ქამარი შემოურტყამს. იგი სამხარლ-

ლივესავით შემოსალტვია მეკრძებ. თავზე კი ჩაფხუტ
ახურავს. როცა ნაილი დიდ სიმაღლეზე მუშაობს, კლდის
ქარაზე გადომდგარ არწივსა ჰგავს, ოღონდ ეს კლდის
ქვისა კი არ არის, არამედ რკინისა.

კამის ავტოქარხნის მშენებლობაზე ნაილ იულაშვილი
საბჭოთა არმიიდან მოვიდა—„კამაზში“ ბევრი გუმინდე-
ლი ჯარისკაცი მუშაობს.

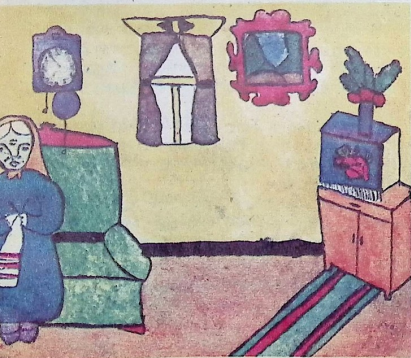
პიონერულმა ხომალდმა სამშენებლო მოედანი უნდა
გადაკუროს. ფართოა ეს მოედანი...

იულაშვილი თავისი ამხანაგების მუშაობაზე გვი-
ბობს:

— ჩვენი ბრიგადა ახალგაზრდულია, მასში არიან
სხვადასხვა ეროვნებათა წარმომადგენლები — რუსები
და თათრები, ბელორუსები და ჩუვაშები, ბაშკირები,
და უღმურტები. ჩვენ აქ ვმუშაობთ 1972 წლის პირვე-
ლი სექტემბრიდან. მაშინ თქვენ ახალი სასწავლო წელი
დაგეწყით, ჩვენ კი — დამკვერლურ მუშაობას მივყავით
ხელი. ვიცო, თქვენ კარგად სწავლობდით. ჩვენც არ
დაგვიზოგავს თავი, სახელოვანდ ვმუშაობდით. აი, თქვენ
თვითონ ნახეთ, ფოლადის საყრდენების მთელი ტყე
გავაშენეთ...

ხუთნი რომ ჩაევიდით ერთმანეთს, ვერც კი შე-
მოსწვდებით იმ სისქეა თითოეული მათგანი. მაღლებიც
არიან ისინი — თვალს ვერ შეაწვდენს კაცი, საღმაც
ცის სიღრმეში იკარგებიან. ის კი არა, ამ კოლონების
ტყეში ადვილად შეიძლება დაიბნეს კაცი. ბავშვებო, ახ-
ლა აქ მუშაობაა გაჩაღებული. შენდება კედლები, კორ-
პუსების ნაწილი გადახურულია. ჩვენ ვმუშაობთ სახე-
რაზე, გამოწყობები კი შიგნით დგამენ და ამონტაჟებენ
ტექნიკურ აღჭურვილობას.

თქვენ იცით, ბავშვებო, ამას წინათ ჩატარდა კომ-
კავშირის მეჩვიდმეტე ყრილობა ვივალდებულეთ უფ-

რო უმეტეს მუშაობა და ჩვენმა ბრიგადამ კიდევ გაიმარჯვა შეჯიბრებაში. გეტყვით გულახილად—ძალიან ძნელი იყო ეს გამარჯვება. მართო ჩვენს სამმართველოში 32 კომკავშირელი—ახალგაზრდული ბრიგადა. ისინი ტოლს არ უდებენ ერთმანეთს, პირველ ადგილზე გამოსვლა ძნელ საქმედ გვეჩვენებოდა, რადგან ჩვენს მეზობლად მუშაობს სიმბატულინის ბრიგადა. მასში სულ ნარჩევი ბიჭები არიან. ჰოდა, კინაღამ გვაჯობეს კიდევ...

— პატრიცემული, ნაილ, შეიძლება, შეგვეკითხოთ?— ასწია ხელი ერთერთმა ბიჭუნამ.

ეს ბიჭი ახალი მოსულია სკოლაში, მისი მშობლები ამ წელს ჩამოვიდნენ ნაბერეჟი ჩელნიში. მაგრამ ბიჭუნამ მაინც მოასწრო თანატოლებთან დამეგობრება. მზიარული და ხალისიანი, მეოცნებე და ცნობისმოყვარეა. გურამ ჭურბიძეა მისი სახელი და გვარი. მამამისი ვეება ავტომანქანას მართავს, და რომ გააქროლებს ხოლმე გეგონება ირგვლივ ყველაფერი იძვრისო. აი, ასეთი მანქანა ჰყავს გურამის მამას. იგი ააწყვეს ბელორუსიაში, ატარებს კი ქართული შოფერი — მზიური საქართველოს წარმომადგენელი.

ამს წინათ სოხუმიდან ბებია მანდარინი გამოუგზავნა, თან მოსწერა: შვილო, ეს მზიური ნაყოფი კლასის ამხანაგებს დაუირიგე, არც ერთი არ გამოგჩეხს, კიდევ გამოგიგზავნიო...

ყველას ეყო მანდარინი. ამხანაგები ნასიამოვნები დარჩნენ. გურამს სოხოვეს — მაღლობა გადაეცი ბებიასო. მერე კოლექტიური წერილი მისწერეს მოხუცს: „ზურ რახმატ!“ — დიდი მაღლობა გემრიელი ძღვენიასთვისო.

გურამმა ბებიას ვრცელი წერილი მისწერა — სათქმელი ბევრი ჰქონდა: აქ დაუმეგობრდა რუსტემს, ერთად თამაშობენ, ამზადებენ გაკეთილებს, სწავლობენ რუსულს, ქართულს, თათრულ ენებს...

ერთხელ რუსტემმა შოთა რუსთაველის ვეზინისკაოსნის ნაწყვეტები წაუკითხა გურამს:

„ვინც მოყვარესა არ ეძებს, იგი თავისა მტერია...“

მე კი უამრავი მეგობარი მყავს — სიამაყით გაიფიქრა გურამმა.

ასეთია გურამ ჭურბიძე. აი, ახლაც კი, ხელაწული სიტყვას ითხოვს.

— გვითხარით, როდის დაიწყო კამის ავტოქარისნ მშენებლობა?

ნაილ იულაშევი ჩაფიქრდა. მან, ეტყობა, მშენებლობის პირველი დღეები გაახსენა.

... 1969 წლის დეკემბერი. ცივი, თოვლიანი ზამთარი. ქალაქიდან ათი-თხუთმეტი კილომეტრის დაშორებით თოვლიანი მიწდერის შუაგულში გაყინული ჰაერი შესძრა აფეთქების ყურისწამლებმა გრილობა. ამომზღველულ, დაშოლლ მიწას პირველად დაჰკრა რკინის ციცივი მძლავრმა ექსკავატორმა.

ასე დაიწყო მშენებლობა. დაიწყო და სწრაფი ტემპით გაგრძელდა.

თათრულ თქმულებებში ბევრი რამ არის ბრძნული და ყურარსადები:

„ვინმე მძლეთამძლე — პახლევანი ბელტს გადაბრუნებს და მყისვე წამოიზრდება უნაპირო და გაუვლელი შრილა ტყე...“

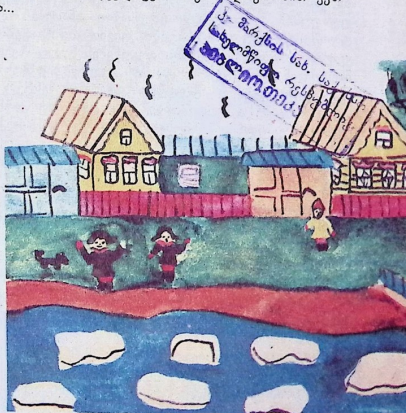
„გადაადგებს პახლევანი ოქროს მძივს და მყისვე მაღალზე მაღალი მთა წამომიართება მის თვალწინ...“

„გადაადგებს პახლევანი სარკეს — ამხინდება, ამღელვარდება იმოდენა ზღვა და ოყენა, რომ ვერც გადახვალ და ვერც გადაეურავ...“

თქმულებებში ყველაფერი ეს ჩადოქრობით კეთდება...

ოკრის ხვაპი. ანატ ნურხიმეძე, 1 კლ. მოსწავლე.

ქინული მიღის. ფირანია პაპიშვილი, VI კლ. მოსწავლე.

კამის მშენებლობაზეც ჯაღოქრობას აქვს ადგილი: ეს არის ჩვენი ქვეყნის ყოვლისშემძლეობა, მართლაც იმ ჯაღოქრული ზღაპრებით წარმოუდგენელი და დაუჭერებელი.

გამოზაგანა ქვეყანამ ასობით ექსპედატორი — და აი, მზად არის თხრილები გვიანტური ქარხნის საძირკვლისათვის...

გამოზაგანა ქვეყანამ ათასობით მანქანა — და აი, იწყება ბეტონის უწყვეტი ჩახმა საძირკველი...

გამოზაგანა ქვეყანამ მალაერი ამწეები — აიტაცეს მათ ვეება საყრდენები და საჭირო ავღილზე დადგეს. და ასე უდაბურ ტრამალზე გაშენდა რკინა-ბეტონის ტყე...

ამ ტყეებზე გადის ბიონერული ხომალდის „ოცნება — 1“-ის გზა. კაპიტანი ჩამოთვლის ქარხნებს, ნილი ილწამუხაკი კი განუმარტავს:

— თუჯამომსხმელი. თვითონ დასახელება ლაპარაკობს ქარხნის დანიშნულებაზე. იგი აწარმოებს მალა-ხარისმოვან თუჯს...

— ავტომანქანების ამწყობი ქარხანა. მას უკავია უზარმაზარი მოუდანი—სიგრძით 2200, სიგანით 700 მეტრი. აბა, ბავშვებო, ვინ უფრო სწრაფად გამოითვლის, რამდენი ჰექტარი უქირავს ამწყობ ქარხანას?

პიონერებმა მყისვე გამოიანგარიშეს ფართობის მოცულობა, და ამით ძალან გაახარეს იუღდაშვიცი.

— შემეკეთებელ-საიარადო ქარხანა. იგი უკვე მთელი სიმძლავრით მუშაობს... — ამაყად აცხადებს ნაილი.

მოინახულეს ძრავებიცა და სამქედლო ქარხნებიც. ყველგან შრომა იყო გაჩაღებული. ყველგან იმდენი საყრდენი სვეტებიცა, მართლაც ტყე გევანება. სახურავებიც ცაში აჭირთან. იქ, ღრუბლებთან ახლოს შემონტაჟები ფუსფუსებენ. მათ ხელში ეღვასავით ანათებენ ელექტრომემდულელები აპარატები. ქვევით კი ეირაფეზიები ყელმოღერებული ამწყებთა, გუგუნებენ ბულდოზერები. მალდიან ისინი, ალბათ, ასანთის კოლოფებდა მოჩანან.

ასე, ქვეყნისა და მსოფლიოს თვალწინ შენდება საკავშირო დამკერველური ობიექტი — კამის ავტოქარხანა. ექვსი ძირითადი საწარმოსავან შემდგარი კომპლექსით იგი იქნება ყველაზე დიდი და მძლავრი ობიექტი ჩვენს ქვეყანაში და ერთ-ერთი უდიდესთავანი ევროპაში.

მაგრამ „კამაზი“ არა მარტო ჩამოთვლილი ქარხნებია, მას ემსახურება ათობით სამკრეველო ბაზა. ერთი მათგანი მოინახულეს კიდევ პიონერებმა.

შრომით ვახტზე დგას დიმიტრი ზაგრებელნის ბრიგადა. ეს კოლექტივიც ინტერნაციონალურია. ბრიგადირი ბელიორუსიდანაა, მისი თანამოსამქმენი კი სხვადასხვა რესპუბლიკებიდან და ოლქებიდან ჩამოსულან. საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს არჩევნების წინ დიმიტრის ბრიგადამ ივლდებულა: 15 მოკავშირე რესპუბლიკის სახელზე 15 დამკერველური დღე!

ეს წამოწყება მყისვე აიტაცეს სხვა ბრიგადებმაც. იმ დღეს, როცა პიონერული ხომალდი ამ მშენებლო-

ბის ობიექტებს უახლოვდებოდა, ბრიგადა საბჭოთა საქართველოს სახელობის ვახტზე იდგა. დიმიტრი ზაგრებელი პიონერებს:

— გუშინ ჩემი მშობლიური რესპუბლიკის—უკრაინის სახელზე ვმუშაობდით, გეგმა 140 პროცენტით შევასრულეთ, დღეს მეტი მონდომებით შევედუქით მეს...

თხოუმეტი დამკერველური დღე „კამაზზე“, ეს ფული სახით, თითქმის მილიონ მანეთზე მეტს შეადგენს.

ხომალდი „ოცნება — 1“ სერავს „კამაზის“ საშენებლო მოედლებს. ირგვლივ ყველა საქმიანობს. მშენებენ ტრაქტორები, ბულდოზერები, მანქანები...

შენდება ქარხნები.

იზრდება ქალაქი — ნაბერძენი ჩილნი. იგება ახალი სკოლები, ბავშვთა ბაღები, კულტურის სახლები, მღაზიები...

ქალაქის მშენებელთა შორის არიან ადამიანები, რომელთა სახელებიც ამშენებენ ჩვენი ქვეყნის ისტორიას, რომლებიბთაც ამაყობს საბჭოთა ქვეყანა...

ალექსი სტახანოვი ჩარიცხულია არიას სალახოვას ბრიგადაში, მშენებლები ყოველდღიურად ასრულებენ მის კუთვნილ გეგმასაც.

ვაზის მაულისოვის ბრიგადაში ირიცხება პოეტი მესაჯალი. მისი გეგმა მუდამ გადაჭარბებით ნაღდდება.

პიონერული ხომალდი ნავსადგომს — „კამაზის“ მომავალს უახლოვდება. ეს მომავალი აქვია, ახლოს...

გიგანტი მალე გამოუშვებს პირველ მანქანას. მეტი გამონდება პირველი ავტოკოლონა. იგი იქნება პიონერული კოლონა, რადგანაც ამ მანქანებს ავტომშენებლები მოსწყავლიან მიერ შეგარებულია ჩართისაგან დაამზადებენ...

ავტომანქანების პირველი კოლონა — ეს იქნება ნორჩი პიონერების საჩუქარი სამშობლოსადმი.

* * *

დიდი მომავალი აქვს „კამაზს“. ყოველ ოთხ წუთში მისი კონვეიერიდან ჩამოვა მძლავრი ავტომობილი.

მშენებელთა შრომითი მიღწევები აახლოებენ ამ სახუკვარ დღეს. ალბათ ნილი იუღდაშვიცი ამაზე ფიქრობდა ამ წუთებში და შეიკაობა ფიონერებს:

— ჩვენ ვაშენებთ „კამაზს“. თქვენ კი, ნორჩო მუგობრებო, მოგიხდებათ მანქანების კეთება. მზადა ხართ ამისათვის?

— მზად ვართ! — იყო ერთსულოვანი პასუხი.

ბავშვები გამწყრივდნენ, ნაირფერად ხახსაა მინდვრის ყვავილებსა ჰგვანან ისინი. დარბაზში თითქმის ცისარტყელა ჩამოეშვა, ცოცხალი ცისარტყელა უჩივს ცხვი ფერთი მოცაგად და აელვარებულა.

სხლმა დაიწყა, სახეიმო სხლმა პიონერებისა, რომელთა მამები და დედები აშენებენ თანამედროვეობის ერთ-ერთ საოცრებას — „კამაზის“ გიგანტს...

ხაშლი რაიფოვი

თქუღაჯა

კარსკლავი

აბაბა გომოს დილაში

მე უკვე პატარა არა ვარ. მე იულ-
დუსი — ვარსკვლავი შევია. წილს
მეორე კლასში გადავიდი. თოჭინებ-
თან აღარ ვთამაშობ, მაგრამ ხანდა-
ხან გული მაინც მათკენ გამიწევს.
ძალიან, ძალიან მიყვარს თოჭინები.
ხოლო რაც ძალიან გიყვარს, იმას იო-
ლად ვერ დანებებ თავს.
ჩემი თოჭინები, ჩემი ღამაში სათა-
მამოები მელოდებიან — იულდუ-
სი სკოლიდან როდის მოვაო. დათუ-
ნავ იულდუბა და საპირელი არა-
ბა — მაზიტცი, რაშიც მელოდები,
კოსმონავტიცა და წითელი ვარსკ-
ვლავიც. ეს უბრალო ვარსკვლავი კი
არ არისო, — მითხრა მამამ, — ეს
ჩაღოსნური ვარსკვლავია და ბედ-
ნიერება მოაქვსო.

თუ არ გაგიცინებთ, ერთ ამბავ-
საც გეტყვით: ჩვენს ოჯახში ყველას
ვარსკვლავი ჰქვია. მართალს გეტუ-
ნებით, მართალს აბა, თითბზე და-

ვითვალთ. მამას ჭიდეტანი ჰქვია—
ეს ჩვენებურად დიდი დათვის თან-
ვარსკვლავებს ნიშნავს; ბებიას —
ზუსტა. — ეს ვინერაა. კიდევ ვინ
დამავიწყდა? ზო, ჩემი სახელი თქვენ
უპვე იცით...

ზომ საინტერესოა იულდუსი, ჩე-
მი. ვარსკვლავი, მამა, ბებიას — უველა-
ნი ვარსკვლავები ვართ.

მაგრამ ეს კიდევ რაა ჩემს კოსმო-
ნავტასა და რაშასაც უკავივებთ მუბლ-
ზე ვარსკვლავები. დათუნასაც
მეკრძა ვარსკვლავი უყვითა. ბებიას
ამბობს, საპირელ არას — მაზიტსაც
აქვს ჩაღოსნი ქვეშ ვარსკვლავიცო. აბა,
რა გეგონათ!

ბებიამჩემი მოხუცი ძალია. ქუჩაში
ერთად რომ მივდივართ, მალე ილდუ-
ბა. მაგრამ შინ, დამჯდარს ვერას-
დროს ნახავთ, ხან რას აკეთებთ, ხან
რას.

მამაჩემი კი გემზეა. იგი შორეულ

ზღვებში დატურავს და შინ დიღობას
არ მოდის... მამაჩემის ფოტოსურათი
მულამ მაგიდაზე დევს. აგერ, ნე-
დავთ, იგი გემბანზეა გამოსულისა და
ხელში მაგრად უჭირავს სავე. სავეს
მტკიცედ თუ არ დაიჭერთ, გემს სწო-
რად ვერ წაიყვანთ.

ძალიან, ძალიან შორიდან — ლენინ-
გრადიდან მოდის მისი წირილები.
ერთობ მომწინდა უთქვენოდო —
გვერს. გეპირდებოდა, მალე ჩამო-
ვალო. ახლა გზაშია ალბათ ... ემ, ემ,
ნეტავი ვიცოდე რას აკეთებთ ახლა.
იქნებ გემბანზეა, ჩაღოსნური დურ-
ბინდით გასცქერის შორეთს, ვარსკ-
ვლავებსაც ითვლის და ამ ვარსკვლავ-
ებიც იგნებს გზას.

დღეა? განა დამავიწყდა დედა!
დედას რა დამავიწყებდა მასზე ღამა-
ში მასზე გულადი ქვეყანაზე არავი-
ნაა ზაფხულობით მის ხედვებსაც სა-
ბე უჭირავს. ვერა, ვერ მიმიხვდითი
იგი კომბინაზე მუშაობს. რა ჰქვია?
არა, მას ჩვენსათვის ვარსკვლავი არ
ქვია. მაგრამ ამას რა მიწინდელია
აქვს, იგაც ვარსკვლავისაა. თავდა-
დებული შრომისათვის დედაჩემი
მოსკოვში ოქროს ვარსკვლავით დაა-
ჯილდოვებ. მისი ვარსკვლავი კრემ-
ლის ღლის ვარსკვლავივით ბრწყინ-
ნავს. ბებიამჩემც ასე ამბობს.

აი, ასეა მთელი ჩვენი ოჯახი ვარს-
კვლავისანი!

განხილვის

როგა პიროვნა

მოთხრობა

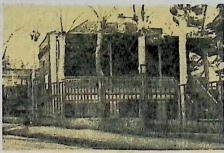
ტბას თხილნარი ერთტა გარს. იმ თხილნარში ციყვი ცხოვ-
რობდა. სახელად ცხვირმრგვალა ერქვა. იგი ერთობ ციყვი-
ვინზე გახლდა. თვითონ მუშტისოდნა იყო, ხოლო კუდი
ძნასებით გაფაფხობდა. ძალიან უყვარდა თავისი ბუთქუნა კუ-
დი. თავს ევლებოდა, ფრთხილად ბანდა და ვაიფხნდა.

გაგანა სიცხეში ბებერ მუხასზე აბერებოდა, მხარეთიძოზე
წამოწვებოდა და თავის ფუმფულა კუდს მუხს მიუფიცებდა.

მუხე მიშვირილი. მზინვარი ბეწვები ნეტარებას ეძლეოდნენ,
რალანაირ წაართუნა ხმას გამოსცემდნენ. ცხვირმრგვალას
ყოველ ბეწვზე ნუნის ყუნწისოდნა პაწაწკინებულა ზანზა-
ლაკი ჰქონდა ჩამოცმული. იმათ ხმას ყველა კი ვერ გაიგონებ-
და, მხოლოდ ტყის ნადირი, ტბის პირზე მოჩურჩულე ლაკა-
შები, პირმშრთის ყვავილები და ჩიტუნები თუ დატკბებოდ-
ნენ ცხვირმრგვალას ზარების ელარუნით.

ციყვი ერთ მაგლობელ ბულბულს დაუმეგობრდა. დაიწყ-
ყვბს იგი გალობას და აელარუნებინან ცხვირმრგვალას ბეწ-
ვებზე მოცაგე ზანზალაკები. თავიანთი სხიანობით ისინი
აძლიერებენ ბულბულს გალობას და სიმღერაც უფრო სასი-
აზრონო მოსამენი ხდებდა. მათ დუეტს მთელი ტყე განაბული
უსმენდა, ზარების სიმღერა და ბულბულის გალობა მიულ
ქვეყნას ამცნობდა, თუ რა საამური და ხალისიანი ცხოვრება
დულდა ტყეში, სადაც თანასწორუფლებიანობა და თავისუფ-
ლება გაუმეგობრდითო.

ბედნიერად ცხოვრობდა ციყვი. თხილნარი უმასპინდლე-
ბოდა მწიფე, გემირილი ნაყოფით, ტბა კი კამკამა წყლი
უკლავდა წყურთობს. ტბასთან ირბლებოდა ბებერი, ხავსიანი
მუხა, რომელსაც ტოტებისაგან დაწული ცოცხალი კიბე ას-

კონსტრუქციის განვიხილოთ

ავლაბრის არალმაღური

ბოლშევიკური სტამბა-ფაბრიკა

„პიონერის“ № 4-ში, განყოფილებაში „ცნობი თუ არა შენს მშობლიურ მხარეს“ გამოსახული იყო ბოლშევიკური არალმაღური ტექნიკისა და კონსტრუქციის

რაციის ბრწყინვალე ძეგლი — ავლაბრის სტამბა. იგი ამოკმედა 1903 წლის დამლევს, ამირეჯავასიასა და რუსეთში რევოლუციური მოძრაობის აღმავლობის პერიოდში. სტამბა შექმნა რსდმპ კავკასიის კავშირის კომიტეტმა, რომელმაც დიდი ღონისძიებით გააღწევა ფართოდ გაეშალა არალმაღური რევოლუციური ლიტერატურის გამოცემა.

კავკასიის კავშირის კომიტეტმა სტამბის მშენებლობის ორგანიზაცია დააყალიბა თავის წევრს — მისო ბოჭორიძეს. მან სტამბის შენობისათვის ავლაბარში შეარჩია მიწის ნაკვეთი, რომელიც მის ახსნადაც დაეთო რსდმპ-ის კუთვნილია.

მაღე დათობა ქალაქის მმართველობაში თხოვა წარადგინა: ნება მომეცით იჯარო. აღებულ მიწაზე ავაშენო სახლი. თხოვნას თან დაერთო სახლის გეგმის პროექტი. ორი კვირის შემდეგ, 1903 წლის 7 ოქტომბერს, გეგმა დაუბეჭდეს, მაგრამ სახლის მშენებლობა იმ გეგმის მიხედვით დაიწყო, რომელიც მ. ბოჭორიძემ და მუშა-რევოლუციონერებმა შეიმუშავეს.

მშენებლობის დაწყებამდე დ. როსტომშვილამ ნაკვეთს მაღალი რისკი შემოაღო, რათა არვის დაენახა, რას აშენებდნენ იქ. შემდეგ დაიჭრავეს ოსეთში მდებარე მუშას სარდაფისათვის დიდი ორმო ამოთხრებინა, რომლის სიღრმე 10, სიგერე 12,5 არშინი — (არშინი 72 სმ) იყო. როცა სარდაფისათვის ორმო ამოთხარეს, დაივლია მუშებს განუწყობდა — უნდა დავითხოვოთ, რადგან წელი შემომავლდა და მშენებლობის გეგმატო. ასე იმითომ მოიქცნენ, რომ დახარჩენი სამუშაოები საიდუმლოდ უნდა შეერულებინათ და ამისათვის მოეწყობა მუშა-რევოლუციონერები: კალატოშები — ძმები თედო და მირიან მაღარაძეები, ფურცლები — ნიკო, ვანო და სანდრო ჩოღრიშვილები. მათ იმატავე აგურები დააგეს, ამოიყვანეს კვლები, თალი გაუკეთეს და შუა ადგილზე საიდუმლო ხერხი დატოვეს, სადაც აღა ჩაუყვანა წაწილ-წაწილი დაშლილი საბეჭდი მანქანა, შრიფტი ქართულ-სომხურ-რუსულ ენებზე, საბეჭდი ქალაქი და სტამბის მთელი მოწყობილობა. ხერხებს დააფარეს ფიცრები და თალი მეტრანახევარი სიმაღლის მიწის ფენით დაფარეს.

შემდეგ რუსტომშვილამ დაიქირავა მშენებელი რომების ასალი ჭკუფი, რომლებმაც ააშენეს ერთსართულიანი სახლი ნახევარ სარდაფით. ამრიგად, სარდაფში მოთავსებული იყო სტამბა,

დღედა კენჭორმდე. ეს კიბე მუხამ ციყვისთვის დაწვა საგანგებოდ. ტყე ყოველნაირად იცავდა ცხვირმრგვალს სიფათისაგან.

ერთხელ დილით ზარების ქლარუნმა გამოაღვიძა ტყე. „რა მოუვლია ცხვირმრგვალს?“ — ვერაფერი გავიოთ ბებერ მუხამ. არვის ხეებზე წამოიბრუნა, თვალები ჭკუტებს და მიაცურადავს. ზანაშალაკები დღეს რაღაც უცნაურ ხმასზე წკარუნობდნენ, თითქოს ვიღაცა შეაწინა, შეატარებო ისინი. მერე კვლავ გაისმა მათი წყვიტლი წკარუნები. იმ ხმამ ისინი და სისხარული, დარდი და შფოთვა. — ყველაფერი ერთადა.

ბულბულმაც გაიგონა ზანაშალაკების ხმა. წამოხტა საწოლიდან, თვალები მოისრისა, ნისკარტი შეიწმინდა და ტბისაკენ გასწია. მიფრინდა მეგობრის დედისამყოფელთან და რას ხედავს: ბებერ მუხასთან უკან ფეხებზე შემართულიყო მელა-ბუდა და მაღლა იხედავდა. კედლს ემსგავსდა აქციონებდა, მაცდურნი ხმით რაღაცას უამბობდა ხის ტოტზე შემომხდარ ციყვს.

ცხვირმრგვალს კუდი ტოტზე გადაიდო და ყურადღებით უსმენდა მელაბუდას, თან თვალები ცნობისმოყვარეობისა თუ შიშისაგან აქეთ-იქით გაუბრუნდა. ბულბული უჩუმრად მიუახლოვდა მეგობარს და მზრუნველურად მიუხედა:

— გაფრთხილდი მეგობარო. ეშმაკ შელას შენი კუდი ავიწყებს, — მართალია, მასაც გრძობი. კუდი აქვს, მაგრამ უზანაშალაკები, გაიგე? უზანაშალაკებო. — ექიდ გაისმა ბულბულის ხმა ტყეში. მაგრამ ციყვმა ყურცი კი არ შეიბრტყა. ერთხელ კიდევ აღტარუნდნენ მისი ზანაშალაკები, თითქოს ცხვირმრგვალა ვიღაცას დასცილნდა... მერე ტოტებზე სტამბისკომით სორისებზე გასწია. ბულბული ყველაზე მაღალი ხის კენჭურზე შემოვარდა და დილის სიმღერა შემოსასხა.

ახალმოწვერილმა მზემ წითელი პირბადე აიფარა სახე-

ზე. ეპელები დილის სიოზე ფარფატებდნენ, ყვავილებთან ცვეკვდნენ, ნაწის წვეთებმა მთელი დამე ბალახებთან საუბარში გააბარეს და ასლა ემშვიდობებოდნენ მეგობრებს, მაღლა ცაში უჩინარდებოდნენ. ამ დროს ტყე ცხვირმრგვალს ზანაშალაკების ვარაუზნა შესდარა. ნადირ-ფრინველი აქეთ მოაწყდა. მათ დაინახეს მუხასთან მიმდებარი მელაბუდა, რომელსაც პირში ცხვირმრგვალს ზანაშალაკებიანი კუდი ეჭირა...

ტყე ასმურდა ქარი უკან გაეკიდა მელაბუდას. მუცემამ კუდმოგლევილი ციყვი ფრთხილად მიიყვანეს თავის სორისთან;

შრომანები, მაჩიტები, ვიკორილები მაცოცხლებლ ნეტარს უგზავნიდნენ ციყვს; ქარს მისათვისნი მიჰქონდა მასთან, ნაწის წვეთები ციდან ემშვიდობდნენ და ბალახის ფოთლებზე სხდებოდნენ, ბულბულს კი ნისკარტი მიჰქონდა ისინი ცხვირმრგვალსთან.

ტყე სირუშეს მოეცვა. ჩიტებიც კი განაბუღიყვინ ყველა უცდიდა ციყვის გამოჯანმრთელებას.

მეგობრთა ყურადღება და მზრუნველობამ გამოაჯანმრთელა ცხვირმრგვალა, რამდენიმე ხნის შემდეგ კი ასალი კუდი წამოშარდა, უფრო მზინხარე და ქეთქათა, უფრო ხშირი ზანაშალაკებიანი. ტყეს კვლავ მოეფინა ზარების რეკა-სიმღერა...

მელაბუდა? მელაბუდას არაფერი გამოუვიდა, ტყუილად იაყვა: ციყვის კუდი მიიკერა, მაგრამ, ზანაშალაკები ვერა და ვერ ააწყარებ...

შერცხვნილი და ყველასაგან ზურგშექვეული მელაბუდა სხვაგან გადაბარდა და საცოცხლოდა.

მან შემდეგ ყოველ გაზაფხულზე ტყეში გაისმის ბულბულის გალობასთან შეხებატბილებული ზანაშალაკების საამო წკარუნები. შენ თუ მოგისმენია, ოდესმე ეს სიმღერა?

ნახევარსარდაფში სამზარეულო, მის ზემოთ კი ორი საცხოვრებელი ოთახი. გვერდის მიხედვით, სტამბაში შესასვლელი გათვალისწინებული იყო ორი ტიპის საშალებით. როსტომაშვილმა, რომელიც მშენებლობას ხელმძღვანელობდა, დაიჭირა ჰის მთხრელი და სახლის მასობრივად ჰა ამოთარეინა. მშრალი იყო, სიღრმე 18 არშინი (13 მ.) უდრიდა. ჰაში ჩაუშვეს კიბე, რომელიც ძემბმა ჩოდრიშვილმა გააკეთეს, გადახურეს და მიწით დაფარეს. შემდეგ სხვა ქანქას (ჰის ამომღები) მეორე ჰა ამოთარეინეს. ეს წყლიანი ჰა იყო, რომლის სიღრმე 21 არშინს (15 მ.) აღწევდა. საიდუმლო სამუშაოები კვლავ მუშარველოციონერებმა, ძემბმა მალრძემბმა და ჩოდრიშვილებმა შესარულეს. მათ წყლიანი ჰა 6 არშინიანი გვირგვინით მშრალ ჰას შეუერთეს, ხოლო მშრალი ჰა 3,5 არშინიანი გვირგვინით—სარდაფს ანუ სტამბას. ასე გაკეთდა ფარული შესასვლელი სტამბაში. მუშები თოკით ჩადიოდნენ ფარულში მდებარე წყლიან ჰაში, წყლის ზედაპირიდან მტერნახვერის ზემოთ გაყვანილი გვირგვინით გადიოდნენ დახურულ მშრალ ჰაში, რომელშიც ჩადიოდნენ იყო კიბე, ამ კიბით და პატარა გვირგვინით სტამბაში შედიოდნენ.

მშენებლობის დამთავრების შემდეგ როსტომაშვილმა სახლი „მიაქირავა“ ვინმე მუზა ხერსაშვილს. სინამდვილეში კი ასეთი აღმანიან არ არსებობდა. ამ გვირგვინს დასახლდნენ სტამბის მუშები. პირველ ოთახში ცხოვრობდა სტამბის „დიასახლისი“, რველოციონერი მუშაობის დიდი გამოცდილების მქონე ბაბე ლაშაძე—ბოჭორბი. იგი მიზი ბოჭორბის დეიდა იყო. ბაბეს ოთახიდან სტამბაში გაყვანილი იყო ელექტროზარი, რომელიც პატარაით მუშაობდა. ბაბე ფანჯარასთან ან აივანზე იჯდა და თვალებს ადევნიდა გუას. ელექტროზარის დილაკის საშალებით, რომელიც შალაურის ქვეშ იყო მოთავსებული, ატყობინებდა მუშებს საფრისის მოახლოებას. ერთი ზარი ნიშნავდა: უცხო პირი გაიმჩნადა, შუაჩრეთ მუშაობა საბჭო მენჯანაზე; ორი ზარი: საფრისზე გაიარა, განაგრძეთ მუშაობა; სამი: ამოდით ზემოთ—სადილად, სავსეშოდ, დასაბინებლად.

სტამბის მეორე „დიასახლისი“ ჰყავდა—მარო გოგუაძე. მან შესცვალა ბაბეს, როდესაც ეს უკანანგელი კომიტეტის დავალებით სხვაგან იმყოფებოდა. მეორე ოთახში ცხოვრობდნენ სტამბის მუშები; გ. ლლაშვილი, ე. კალანდაძე, მაკარი და მანასე გოგუაძეები, ვ. წულაძე და ტ. ვასტანგოვი.

სტამბის მუშაობას ხელმძღვანელობდა რსმდ კავასიის კავშირის კომიტეტი, რომლის შემადგენლობაშიც სხვადასხვა დროს შედიოდნენ: იოსებ სტალინი, მ.

ბავშვებიც, დააკვირდით ამ ფოტოსურათს და მოგვხარებთ რა არის ზედ ბამონასხლი, სად მდებარეობს იგი და საბრძოლო, რა იცით მის შესახებ.

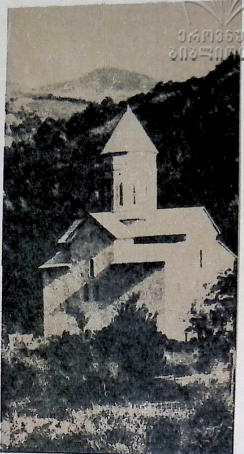
ცხაკაია, ა. წულუკიძე, ს. შაუშიანი, ფ. მახარაძე, პ. ჯაფარიძე, მ. ბოჭორბი, ვ. ბობროვსკი, მ. დავითაშვილი, ბ. გუნიანცი, ნ. ალაკალოვა, დ. პოსტოლოვსკი და სხვ.

ავღაბრის იატაკქვეშ სტამბაში იბეჭდებოდა პროკლამაციები, მოწოდებები, ბროშურები, წიგნები და ა. შ. გაზეთი „პროლეტარიატის ბრძოლა“ და „პროლეტარიატის ბრძოლის ფურცლები“ ქართულ, სომხურ და რუსულ ენებზე. აქ დაიბეჭდა დიდი ლენინის შრომები: „სოფლის დარბევს“, „სამი კონსტიტუცია, ანუ სამი წესი სახელმწიფო წყობილებისა“, „პროლეტარიატისა და გლეხობის რევოლუციურ დემოკრატიული დიქტატურა“ და სხვ. ი. ბ. სტალინის ნაშრომები.

8. ბოჭორბიძე, რომელიც ხელმძღვანელობდა სტამბის მუშაობას, 13 აპრილს შეაპყრნა რამდენიმე საეკონო პიროვნება სტამბასთან. ეს ამავე მან აცნობა კომიტეტს. კომიტეტმა ნება დართო შეეწყვიტა მუშაობა და წასულყვენი.

14 აპრილს ისინი მიდიან და სახლის პატრონი ფანჯარაზე აკრავს განცხადებას „სახლი ქირავდება“.

15 აპრილს, დილით, 150-დე პოლიციელმა და ჟანდარმერიის წარმომადგენელმა ალყა შემოარტყა სტამბას. დაიწყო ჩხრეკა. ოთახებში და სამზარეულოში მათ ვერაფერი იპოვეს და გადაწყვიტეს ჰა გამოერგვიათ, მის განსუქებულად შიგ ჩაადგეს ანთებული ქაღალდი, მაგრამ ანთებული ქაღალდი ჰაში ბოლომდე არ ჩასულა, პაპირს ტალღით ფარულ გვირგვინი იქნა შეტაცებული. ამ გზით გაირცა სტამბის საიდუმლოება და ჟანდარმერიამ იგი დაარბი. ეს მოხდა 1906 წლის 15 აპრილს.

1935 წლის 16 ნოემბერს საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა მიიღო დადგინებულმა ამ ძველის აღდგენის შესახებ, ხოლო 1937 წლის 20 აგვისტოს სახელწოდებით გაიხსნა ავღაბრის იატაკქვეშ სტამბა-მუზეუმი. დღემდე იგი ოთხ მილიონამდე კაცმა დაათვალიერა.

ჩვენი მუზეუმი ქართველი ხალხისათვის სათაყვანო ადგილს წარმოადგენს; აქ ხშირად ნახავთ ექსკურსანტებს, მათ შორის ბევრ უცხოელს. აქ ახალგაზრდებს იღებენ სახელოვანი ლენინური კომპაგნიის რიგებში, მოზარდებს კი ვ. ი. ლენინის სახელობის პიონერთა ორგანიზაციაში.

აქ იკრებიან რევოლუციის ვეტერანები, კომუნისტური პარტიისა და კომკავშირის ძველი წევრები, რომლებიც ახალგაზრდებს ესაუბრებიან ქართველ რევოლუციონერთა გირულ ბრძოლებზე. ამ დიდებულ ძველ უაზრავი მწახველი ჰყავს. შობადულობათა წიგნში ბევრი ჩანაწერია მსოფლიოს მრავალ ენაზე. სტუმრები აღტაცებულ მოკავებულ ავღაბრის არალეგალური სტამბის გირულ წარსულს, საქართველოს რევოლუციონერების უმადლო სიმამაცეს და ბრწყინვალე ექსპანიციას.

დ. ურბიანიანი მისი.

ავღაბრის არალეგალური სტამბა-მუზეუმის გამა.

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

5643053
 3332333

«სენსიტიური პერიოდი»

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

ლანხა მოლოდინები მოგვამბობს
 ექიმს, თვითონვე აღივსება 1974
 წლის ივნისის ცხელი დღის, როცა
 თბილისის მე-18 საშუალო სკოლის
 კურსდამთავრებულები სკოლისთვის
 აწარმოებენ ცხოვრების ერთმანეთს
 სხვათაგანს და წინასწარმხედველად
 ამბობენ ცხოვრების აზრს, რომელიც
 დამატებით დანიშნულდება მოვლენის
 მხარე, პასუხისმგებლობას...

სამაყით დასტურებდნენ მწკრივით
 ეთან სამუთის პასპორტს, იმის დამატებით
 რომ ამბობდათ სრულყოფილი
 ბიანი საბჭოთა მოქალაქეები არიან
 და პაპობის წარმოადგენენ.

Поэтот мождеш и не быт,
 Но гражданство быт обиден.
 და ეს იქნება წარსული ბუნებრივი
 ბიანი ქალაქობისა და ქაბუკობის

ბანი ვადამდის სწორად ის წელი
 რომლის დღესაც მისი აღივსება
 ცხოვრებით კი ეს მოვლენის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის
 მისთვის მისთვის მისთვის

საფეხბურთო კლუბის „სპორტა“

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტები

საქართველოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტები

დაცხა დღეებში, ათასობით ჰიიტების მანქანა მოედებს, პირველ დღე სპორტულ-გამანაღებელ ხმაურს. მაგრამ დუტარდღეობს რადი დარჩენილი ის ზარდები, რომლებიც წყლებლის დღეებს მიხედს ატარებენ. კომკავშირის მიხედს საჯარო კომიტეტს მიხედს ვეღა ჩაბრუნს მოაწერს ეროვნულს. ხანაყბოსთვას შეიქნას კვალიმოქმობადა, შექნას შენობადა, სტუდია და კონტაქტები, ხელები, პარკები, ხეშეყვება საპროცენტობა წაბტენ ერის ბა-

ნაყბის ცხოვრებაში. ახსავარა ექსტრემობა, სპორტდღეობა დღე სტუდენტებში, თამაშა და ვარობის სურთა ზერზე — ასეთია მოკლე ის ხანაყბის მოზინდრება ცხოვრება. წაფულის ერას წაფულებსა და სტენი კარესპონდენტები ეწულებს მიხედს ერ-ერას კვალიმოქმობადა და სპორტდღეობა ხანაყბ „სტუდია“, რომელსაც ვაგრა, წაფულობა და ადრის სტუდია დავადალ შესანაწეა პარკები დღედაც ხანა და დამკვეთდღეობა ცხოვრება ფრზე აღბტებდა.

ხანაყბ „სტუდია“ სტუდია

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტები

სტუდენტების წარმომადგენლები

სტუდენტების წარმომადგენლები

სტუდენტების წარმომადგენლები

სტუდენტების წარმომადგენლები

**ჩვენ
ნელი
იქნება**

რაზმის შეკრება დიდ ხანს არ ვაგრძელებულა. გადაწყვეტიტ ჩვენი ცნობით მეფოლადების მიმართავს გამოვსაურებოდი და შევევგრძობინა ლითონის ფაქსერევი იმ „პიონერული რაიონისთვის“, რომლის დამლაი ბიაცი-ამურის რაიონის მავის-ტრალს მონხარდება.

ამ კომავშირული დამკვერდური მშენებლობის შესახებ საკავშირო კომავშირის მე-17 ყრილობის დღეებში შევიტყვეთ. გავიგეთ, რომ ყრილობის დარბაზიდან წავიდა შორეულ ციმბირში, გაუვალ ტაიგაში რაიონის გასაყვანად მონახილეს კომავშირელთა დამკვერდური რაზმი. ჩვეც მოვინდა ასეთ საგმირო საქმეებში მონაწილეობის მიღება. ჰოდა ჩვენი წვლილი ლითონის ნამსრვევების შეგროვებით გამოვხატეთ.

კვირა დღით მდინარე ჩხერიმელას ნაპირებს მოვეფინეთ, შემდეგ ქუჩები და ეზოები დავიარეთ, არც ერთს სარდაფი და სხვენი არ დავციტოვებია „დალაშქრავი“ მარტო ერთ დღეს 2 ტონა ლითონის მველმანი შევაროვეთ.

პიონერული ხაზზე კომავშირელებმა მადლობა გამოვცხადეს. პიონერთა XI რესპუბლიკური შეკრების შტაბშიც შეგვაქეს და ასე გვითხრეს, თქვენი შეგროვილი ნამსრვერებისაგან მიღებული ფოლადით რაიონის რამდენიმე რეღსი დამზადებო. ვაჟა, რა კარგია! როცა შორეული ციმბირის წიაღისეული მდღარა მარაზე რაიონის გაყვანენ, იქ ჩვენი წვლილიც იქნება!

ლილა ჭამილაძე,

პიონერთა XI რესპუბლიკური შეკრების დელეგატი, რაიონის რაიონის, მოლითის საშულო სკოლა.

**პოლით,
პუსპირთ
ტყეს!**

ნორჩ ნატურალისტთა რესპუბლიკურ სადგურში საინტერესო საქმიანობას ეწევა რვაასამდე ბუნებისმეცნიერული — მემინდერები, მებოსტნეები, ენთომოლოგები, მეტყვეები, ბიოლოგები და მეყვავილები.

მე ნორჩი მეტყვე ვარ. ძალიან მიყვარს ტყე. ვიცი, რაც უფრო მეტია ტყის მასივები, მით უფრო დოვლათიანია ჩვენი მიწა-წყალი, სღია ჰავა, ჯანრთელია მოსახლეობა.

ჩვენი წრის მუშაობის ძირითადი მიხეცტა 6 ჰექტარი სასაწავლო-სადღეო ნაკვეთი და თელეთის ქედი. გულომოდინე ვუვლით ნარგავებს. — ვისხვავთ, ვაცლით გამხმარ და დავადებულ ტოტებს.

წლეულს, გაზაფხულზე, სადღელ და საწარმოო ნაკვეთებში ვახარეთ ასეულობით ძირი კურგოვანი, რესლოვანი და ტყის ჯიშის ნერგები. ჩვენს მიერ გამოვსარეს საძირებზე ჩავატარეთ მყნობა. გარდნ აწინა, დავაკალმეთ ტირიფის, ალვის ხის, ლეღვის, ფშატის, ვარდის ტობები.

ვერც ტყეს, ვერც ბაღს და თუნდაც ერთ ძირ ხესაც ვერ მოუვლი, თუ არ იცნობ სოფლის მეურნეობის მეცნიერებთა თანამედროვე მიღწევებს: წელს სადღელ ნაკვეთზე გავაშენეთ პალმეტოანი ბაღი. პალმეტის სხვადასხვა სახეობა არსებობს. ესენია: პალმეტა პორიზონტალური, პალმეტა ალმაციური ტოტებით, პირამიდული ფორმებით. ჩვენი პალმეტა პორიზონტალური და ალმაციური ტოტებიანი იქნება. ერთწლიანი ნამყენზე 30-40 სმ სიმაღლეზე ავარჩევთ ორ მოპირდაპირე კვერტს, რომელთაგან ყლორტები განვითარდება; მეორე ასეთ წყვილს 25-30 სმ სიმაღლეზე ავარჩევთ. დანარჩენ კვერტებს კი დავაბრმავებთ. ამ წესით თვალწარმტყნ ბაღის ნაკვეთს გავაშენებთ და ხილის მაღალ მოსავალს მივუღებთ.

სადგურში მარტო მუშაობით როდი ვართ დავაყვებოლი. ხშირად ვაწყობთ ექსკურსიებს, ლაშქრობებს, ექსპედიციებს.

ერთი ექსკურსია ჩავატარეთ ლავოღვის ნაყარბო დღეებში — „მოიღეთ, ვუსმინეთ ტყეს!“

მანანა ოთხარაშვილი,
ბოლითის 189-ე სკოლის VIII კლ მონაწილე

გეპლმოთ, გეგოგრაქო!

პიონერთა XI რესპუბლიკური შეკრების დღეებტარდ რომ ამირჩიეს, გული სიხარულით ამევსო. ეს სიხარული უფრო უფრო გაძლიერდა, როცა შეკრების „პიონერული ქალაქს“ ვეწვიე. იქ 400 დოვლატი ვეყვიო, სხვადასხვა კუთხიდან და მხრიდან ჩამოსულები, სხვადასხვა ეროვნებისანი, მაგრამ ძალზე სწრაფად დამეგობრდლი.

შეკრების მეორე დღეს, დილის ხაზზე ჩემი სახელ და გვარი გავიგეთ. გამიკვირდა და ყური ვცქერებ. სანამ პიონერული მოქმედების სიტყვებს კარგად გავაზრებდი, ტაშის ხმა გაისმა და ყველანი შემომემხვერებ. მგონიღნენ და თაივლებს მიძიღნიღნენ. მხოლოდ მაშინ გომახსენდა, რომ ჩემი დაბადების დღე იყო.

ძალზე გამიკვირდა, თუ როგორ შეიტყვეს ეს ამბავი. შემდეგ მივხვდი, დაბადების თარიღი დიდუბატის ბარათში ამოკითხათ. დაბადების დღე მეგრეთში მოულოცათ ხოლომე ამხანაგებს, მაგრამ ადღენი მომლოცვე არასოდეს მყოლია და ჩემი სიხარულიც უზომოდ დღეამსურს ყველამ შეიტყოს, თუ რა დიდა პიონერული მეგობრობის ძალა.

გმადლობთ, მეგობრებო!

რაჭო ჩაბანაძე.
პიონერთა XI რესპუბლიკური შეკრების დელეგატი,
ფოთის მე-7 სკოლა.

1974 წლის 19 აპრილი. XXIX რესპუბლიკური სასწავლო-შემოქმედებითი კონფერენციის გახსნის დღე. პიონერთა და მოსწავლეთა სახსლის თეატრალური დარბაზი ხალხით არის გააჩქარებული. დღეს აქ მოწვეული არიან გამორჩეული მეცნიერები. ისინი მოისმენენ ჩვენს გამოცემებს; ჩვენ, სწორი მხარეთმცოდნეები, რა თქმა უნდა, მომადებული ვხვდებით ამ საბავშვო-მეცნიერო გამოცდას, მაგრამ ყოველი ჩვენგანი მაინც ძალიან დღავას.

ვიხსენებ თვის წლის წინათ როგორ მოვედი მხარეთმცოდნეობის კაბინეტში. პატარობიდანვე ბევრს ვკითხულობდი, ჩემი ქვეყნის სახელოვანი წარსული მიტაცებდა. მშობლებიც ხელს მიწყობდნენ. ერთხელ მამამ მხარეთმცოდნეობის კაბინეტი მიმიგვანა. მაღელვებით აქტიური უარსანი გაემუშავა. ჯგუფში მეც მოხვდი. ჯგუფს საქართველოს სსრ დამასპურებელი პედაგოგი ირინე ბერიჭია ხელმძღვანელობდა. დედა ირინემ გამაფრთხილა, ყველაფერს კარგად მოუსმინე და დააკვირდი, რომ თეატრალური და რესპუბლიკურ კონფერენციები მივადებინო მონაწილეობათ. ბაიან საინტერესო იყო მირგოროდი. იქ სიციცხლის ნახევარზე მეტი გაატარა სიღვიძე ქართველმა პოეტმა დავით ურბანიშვილმა. გადაწყვიტე ამ თეატრალურ შეხვედრა მართომი და მიმდებარე მონაწილეობა 27-ე რესპუბლიკურ სასწავლო-შემოქმედებითი კონფერენციაში. ერთი სული შეიძინა სანამ მუშაობას შევიდგებოდი.

ჩემს მულერებებს სასწავლო არ ჰქონდა, პირველად რომ გამოვედი ასეთი დიდი აუდიტორიის წინაშე. ამ კონფერენციაში გავიმარჯვე და პირველი ხარისხის დიპლომი დავიმსახურე.

თანდათან გამიტაცა ჩვენი სამშობლოს ისტორია. დამაინტერესა რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობა. ჩემმა სხვაშემოქმედებამ პრფ. ა. მაჭარაძემ მიჩინა რა ლიტერატურა წამეკითხა და ამასთან ზოგი სარქივო დოკუმენტიც გადმომაკ, თან მასწავლა, როგორ მიეუბნა დოკუმენტებზე.

28-ე სასწავლო-შემოქმედებითი კონფერენციაზე გამოვედი მოსხენებით: „ელაზნაურის ტრაქტატი“, რომელიც რუსეთის და დასავლეთ საქართველოს ურთიერთობას შეეხება. მე ურთიერთს ვგადავტრატე ტრაქტატის გამოქვეყნებული ტექსტი და მისი დედანის ფორმასო. მოგვიერთი განსხვავება შევნიშნე და მოხერხებაც ამა განსხვავებამ იყო აგებული. მოსხენება მოეწონათ. მან პირველი ხარისხის დიპლომი დამისახურა. შემდეგი კონფერენციისათვის ხელ-

ნორჩ კორესპონდენტთა ჟურნალი

№ 3

მძღვანელობა მიჩინა 1783 წლის ტრაქტატი შემესწავლა. სახსლის მუშაობა კი ჩვეულებრივ მიმდინარეობდა. ყოველთვე უწყობოდა ღონისძიებები ვხვდებით სტუმრებს, ვაწყობდით კინო-ფილმების, სპექტაკლების გარეგნის. ერთ-ერთი დიდმნიშვნელოვანი ღონისძიება იყო ნორჩ ისტორიკოსთა დღე-ღიანი დღის გახსნა, რომელიც მიუძღვნა დიდი ქართველი ისტორიკოსის: ივანე ჯავახიშვილის, სიმონ ჯანაშიას და ნიკოლოზ ბერძენიშვილის ხსენებას. თვეში ორჯერ ლექტორი უშვილდებოდა წაიკითხავენ გამოჩენილი მეცნიერები. თვეში ერთხელ კი მოეწევა სემინარები, სადაც მოსწავლეები წაიკითხავენ იმ თვეში დამუშავებულ თემებს. მოსწავლეებს, რომლებიც გამოირჩევნნ მსჯელობაში მდგრადი იტყუებოდა სავსე-ბისადმი, კერძოდ კი ისტორიისადმი, მიეცებოდა რეკომენდაცია-დასასიათება უმაღლეს სასწავლებელში იმავე ფაკულტეტზე ჩასაბარებლად. მხარეთმცოდნეობის კაბინეტს ორი დიდი საზოგადოება აქვს — ესაა: მხარეთმცოდნე ისტორიკოსთა რესპუბლიკური საზოგადოება „ნორჩი მკვლევარი“ და „საქალაქო კლუბი“ „სხივი“.

„ნორჩ მკვლევარს“ საქართველოს 70-რამოსი აქვს თავისი ფილიალები და დასწრებულად თუ დასწრებულად 8 000-მდე მკვლევარს აერთიანებს. საზოგადოების საბატიო თავმჯდომარე აკად. ვიტორია ჩიტაია. ჩვენი მხარეთმცოდნეობის მონაწილეები არიან ანთროპოლოგიური და ეთნოგრაფიული მეცნიერებათა მსოფლიო კონგრესისა. კაბინეტისა გუნდა დაულოცა ბევრ მშობა ისტორიკოსს თუ ეთნოგრაფს, არქიტექტორსა თუ ხელოვნებათმცოდნეს. სწორედ ამიტომ არის, რომ ასე დიდად შეგავსებს მისი მუშაობა გამორჩეულმა მეცნიერებმა: ნ. ბერძენიშვილმა, ბ. ტარლემ, დ. ლენგმა და სხვ.

ასეთია მხარეთმცოდნეობის კაბინეტი, რომლის ერთ-ერთი წევრიც მე გასაღვართ.

პაატა სურგულაძე, ნორჩი მხარეთმცოდნე, თბილისის 56-ე სკოლის IX კლასის მოსწავლე.

ჩვენ ინტერნაციონალისტები გართ!

„მშვიდობისათვის მეტრობლებს ჩვენი პიონერული სალონი! — ასეთი წარწერა ამწვევებს იმ კუბებს, რომელიც პიონერთა თათხში მოვაწყეთ. აქ გამოფენილი გვაქვს მშვიდობის განმტკიცებისათვის საერთაშორისო ლენინური პრემიის დაურატა ფოტოები და მათი ცხოვრების ამსახველი მასალები. „ახალი ამბების კუბებში“ გათავსებთ გახვთებიდან ამოჩილი მნიშვნელოვან ცნობებს საერთაშორისო საკითხებზე. ინტერნაციონალური მეგობრობის კლუბის წევრებმა ჩილეს ხალხთან სოლიდარობის მიტინგი გამართეთ. ჩვენი პიონერული პორტის სიტყვები შეეუბრთეთ მთელი მშვიდობისმოყვარე ხალხთა გულსთქმას.

შემდეგ მათობები მოვაწყვეთ და ჩვენი გამოშუშავებული თანხა სოლიდარობის ფონდში შევიტახეთ. ჩვენი რაზმების ინტერნაციონალისტური საქმიანობა პიონერთა XI რესპუბლიკური შეკრების შტაბს გავაცანი. გული სიხარულით ამეგოს, როცა ასე გვიიხრეს: „ყოჩაღ, მადვილო ინტერნაციონალისტები ხართო!“

დალი მახარაძე, პიონერთა XI რესპუბლიკური შეკრების დელეგატი, წულუკიძის 1-ლი საშუალო სკოლა.

სკანდინავია

მანქანა ქაქან-ქაქანით
მიჩქარდა მთისკენ;
იღვა ივლისი თაქარა —
გაავებელი მზის თვე.

იყო კლდეების ვარვარი,
ლამის იწვდა ტყეც...
ყველამ დავეყრეთ ფარ-ხმალი —
ხვატს ჩავეყარდით ტყევედ.

უქცრად,
თვალწინ იელვა...
— თოვლი! —
შეგსახეთ იწვამს,
ვით მზღვარებთ ოდესღაც
აღმოსხედვოდათ:
— „მიწაა!!!“

ნ ა ზ ი ქ ი ლ ა ს ო ნ ი ა

ნა კელია ხარი, ჩაფხულო!

ზაფხული საოცრება,
ბუნების გაოცება,
ზაფხული მგალობელია
ყანების მწყალობელია.
მკამი ოქროსფრად იღვრება,
ტრიალებს, კი არ იღვრება.
თონიდან პურებს ამოჰყრის,
თუთიდან შარბათს ჩამოჰყრის.
ალუბლის ფერად კუნწულებს
ცელქობას სულ არ უწუნებს.
ზაფხული საოცარია,
მოსავლის ტყუპისალია,
ხელზე ხორბალი უყრია,
ხევაიელია, მსუყვია.
არ დაგაყენებს ქალაქში,
მარწყვი უწევია კალათში,
ღიღილოს ლურჯი თვალემბით
მონახტული აქვს კარები.
მის სამოფრებზე ღვივიან
ბაჩა, ჭედანა, ღვინია.
მისტვენს მაველიან ხევეებით
დაკაწრული აქვს ხელები,
უხმობს ბიჭებს და გოგოებს,
ტყიდან უჩვენებს სოკოებს.
... რა კეთილი ხარ, ზაფხულო,
ყოველ წელიწადს გვხახულომ,
რა კეთილი ხარ, ზაფხულო,
რა კეთილი ხარ, ზაფხულო:
შენ სულ არ გვიშლი ცელქობას
სირილის ველად და ბეჭობად,
ხანხან გვაბობდებ ციხეზე,
ხანხან მივიძიდვი რიყეზე,
და მღინარეთა აკვანაზე

გვალენ, გვაწრთობ და გვაკავენ.
არ გიყვარს უქმი წაწალი —
შენ შრომის ჰიმნსაც გვასწავლი,
შენ გვატრიალებ კალოზე
და ალომას გვალოცებ,
მერე მორბიხარ ხარხარით
ამოგაქვს ჩვენი სამხარი,
მოაწკრიალებ საყურეს
და დედასავით დავცურებ;
... ო, რა ტკბილი ხარ, ზაფხულო,
ფერად სიზმრებშიც გნახულობ.
როგორც ჩანგურის სიმები,
მოგაქვს შხაპუნა წვიმები,
და ვიდრე მინღვრებს უნდები,
ჩვენც ჯეჯილივით ვპურღვობთ.
... ზაფხული საოცრებაა.
ბუნების გაოცებაა,
ყაყაჩის დიდი ხალეშით
მონახტული აქვს კარები!

ქ. ცხაკაიაში ჩატარდა პიონერული
ასაკის მოჭადრაგეთა საქართველოს
გუნდური პირველობა „მსოფლიოს
ჩემპიონთა პრიზზე“. საქართველოს
ჩემპიონის წოდება ზღვრულად შეო-
რეულ მოიპოვა თბილისის № 1 მეს-
პერიმენტული საშუალო სკოლის
(დირექტორი ლ. ჩიქვანიძე) წა-
ერებმა გუნდმა. აღსანიშნავია,
რომ მისი ყველა წევრი ამავე სკო-
ლის ჯადრაკის წრის აღზრდილია.
საკავშირო ჯადრაკის ფედერაციის
მეორე 1969 წელს დაწესებული ამო-
მფლობის ჩემპიონთა პრიზის მძი-
თადი მიზანია სკოლებში ჯადრაკის
კერების შექმნა.

ქვემოთ ვაქვეყნებთ ჩემპიონატის
საუკეთესო პარტიას, რომელსაც
ჩვენი ჟურნალის სამეცნიერო პრი-
ზი ღიბმსახურა. თუთრებით თამა-
შიბის ექსპერიმენტული სკოლის VI-
კლასელი გიორგი ხომერიკი, შავე-
ებით — გორის 1-ლი სკოლის VII-
კლასელი ხეჩია ვანიცილი.
როკი სხვადასხვა მხარის (იხ. „პი-
ონერი“ 1974 წ. № 5).

მ ს ხ ე რ ა პ ლ ის გ ა ლ ე ბ ა
შ ე ტ ე რ ე ს ი ა თ ე ის

პარტია № 9

სიცილიური დაცვა

ქ. ცხაკაია, 1974 წ.
თეთრებით: ბ. ხომერიკი
(პირველთანრიგოსანი. თბილისი)
შავებით ხ. ჰანიშვილი
(პირველთანრიგოსანი. გორი)

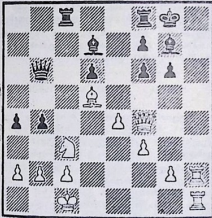
- 1. e4e5 2. f3d3 3. d4 cd 4. 8
- :d4 მf6. 5. მc3 გ6 6. კკ3 თუ ახლა
- 6 . . . მგ4?? მაშინ 7. კხ5+!
- 6 . . . კგ7 7. f3 0—0 8. d2 მ6
- 9. კე4 კd7 10. კხ3 ა „ღროს და-
- კარგავა. უკეთესია 10. . . მd4 11. კ:
- :d4 ხ5“ 6. (ვანიშვილი).

გათამაშდა სიცილიური დაცვის
„ღრაკონის ვარიანტი“ (იხ. „პიონე-
რი“ 1974 წ. № 1). აქ ყველაზე მო-
ღურით გაგრძელება 10 . . . ლწა-
11. C—0—0 იწ—c8 12. h4 მ6 მფა-
30, ორმხრივი თამაშით. 11. 0—0
—0 ხ5 12. h4 მ: d4 13. კ: d4 ა5 14. ხ5
ინიციატივის ხელში ჩასაგდებად
თეთრები მატერიალურ მსაგებლ-
საც არ ერიდებიან. 14 . . . 84
15. კd5 ე8

„არ ვარგოდ 15 . . . მ: d5 16. კ:
გ7 მგ: გ7 17. მ: d5 მოსაგები პო-
ზიციით“ (გ. ხომერიკი). დაბალი

კალიფორნიის მოკლარაკეთათვის
 ჩვენ მოგვყავს შესაძლებელი ვარგაძე:
 ლემა: 17. . . ეხ8 18. ხ6+! მფ8
 (გ8) 19. ლd4 ეგ8 20. ა5 de 21 ლ:
 ა5 f6 22. მ:ფ6! 23. ლმ6+ ან
 19. . . f6 f0. f4 და შემდეგ ა5. ეს
 ვარიანტები ენათესავენა თმას,
 "ენეარში დარჩენილი მეფე" (ინ-
 კოინგის 1974 წ. № 6). პარ შეი-
 ძლება: I 15. . . მ:დ5 16. კ:გ7 მფ:
 გ7 17. ხგ და შემდეგ ლხ6. თუ II
 16. . . მ:ე3 17. ლხ6 და ხგ (b. ვა-
 ნიშვილი). პირველ ვარიანტში: თუ
 17. . . მფ6 18. ლხ6+ მფ გ8 19. გ7!
 ეხ8 20. მდ5 გარღვეული შამათით.
 თუ 19. . . კ:გ6 ან ენ6 20. ა5!
 და იგებენ, მეორე ვარიანტში შეი-
 ძლება აგრეთვე 17. კ:ე3

16. ხგ ხგ
 ანალიზის მოყვარულთა ყურადღე-
 ბას მივაქცევთ 16. . . ან სვლაზე:
 17. გხ+მფ8 18. გ4 ed 19. გ5 მფ8
 20. . . მდ5 ან 18. ა5 გაურკვეველი
 თამაშით. 17. კ:ფ6 ან
 . . . არ შეიძლება 17. . . კ:ფ6 18.
 ლნ6 გარდაუვალი შამათით" (ბო-
 მერიაკი, ვანიშვილი). 18. ლf4 ლხ6
 19. ეხ2 ხ4 20. ეd1 - h!!

ფრიალ საყურადღებო მომენტია:
 ორი ძახლის ნიშანი ხომერიაკ ეკუ-
 თვნის, მაშინ, როდესაც ვანიშვილი
 ამ სვლას კითხვის ნიშანს უსვამს.
 მოწინააღმდეგეთა მიერ პოზიციის
 შეფასება დამატარალურად საპი-
 რისპიროა (პოზიციას-თქო ვამბობთ,
 რადგან ფიგურის შეწირვა ერთბა-
 შად კონკრეტული შედეგის მომტანი
 არ არის) და თვალათვის ჩანს ამ
 ქაუბუების განსხვავებული მიდლომა-
 ქარაკისადმი.

ახლა დაფურუნდეთ პოზიციას
 და დაიწყეთ ასე: მხედრის შეწირ.

ვით თერთები რგებენ დროს შეტე-
 ვის გასაძლიერებლად. პირველ რიგ-
 ში იმუქრება ეხ8+! კ:ხ8 ლხ6, მაგ-
 რამ ხეინა ანეშვილი ხელავს, რომ
 ხხედრის აყვანის შემდეგ თვითონ
 ქმნის მუქარას, მაგალითად: 20
 . . . ხc და თუ ახლა 21. ეხ8+კ:ხ8
 22. ლხ6 ლ:ხ2+ 23. მფd1 ლხ1+
 24. მფე2 ლ:ე2+ 25. მფf1 ლd1+
 26. მფf2 ლd2+ და იგებენ შავები!
 ამ მუქარით კა შავები დროსაც
 იგებენ მეფის ფრთაზე პროფილაქ-
 ტიკური ღონისძიებისათვის. გიორკ-
 იე ხომერიაკმაც გათვალა ზემოთ
 მოყვანილი ვარიანტები, მაგრამ პო-
 ზიციის ვაგება და ანტუიცია მის
 უფრო პერსპექტიულად უსახავს
 თერთების მდგომარეობას, გრძობს,
 რომ ფიგურაში საკმარისი კომპენ-
 საცია აქვს და მან გასწია ჯონსალი
 რისკი. სამწუხაროდ, ანალოგურ
 შეთხვევებს ბევრი მოზრდელი მო-
 კლარაკეც ავანტიურად თვლის და
 ნაბიჯს ზხოლოდ მაშინ დგამს, რო-
 ცა ყველაფერი ნათელია. ასეთი შე-
 ძაძღლებლად კი ქვარაკში იწვია
 თაი. ამგვარი თვალათხედვა კი
 აღარ იბეჭებს შემოქმედებს, აფერხებს
 ზრდას. კომბინაციური, გაბეჭუ-
 ლი თამაში განსაკუთრებით სა-
 შურია ნორჩი მოკლარაკისათვის.
 წაგებას ნუ შეუწინდებთ, ის საუ-
 ქეთესო მასწავლებელია.

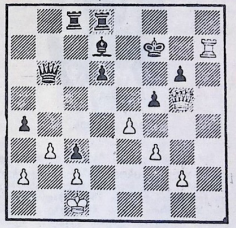
20 . . . ხc 21. ხ3 ეწ-d8 22. ეh7
 ამ სვლას ვანიშვილი უსვამს ორი
 ძახლის ნიშანს, ხომერიაკი ერთს:
 მუქარა ე:გ7+! ზოგ ვარიანტში
 ლh4 ეხ8+!
 22. . . f5! „ერთადერთი სვლა“
 (ვანიშვილი).
 23. ლენ მფ8 24. ე:გ7!
 ხომერიაკი ამ სვლას ორ ძახლის
 ნიშანს უსვამს. მართალია, საქმე აქ
 მართო ეტლის შეწირვით არ ამოი-
 წურება, მაგრამ უნდა აღინიშნოს:
 რომ ამ მოგების უფრო გრძელი,
 მაგრამ ფორსირებული გზაც იყო,
 25. ეხ8+!
 24. . . მფ:გ7 25. კ:ფ7!! ეს ორი
 ძახლის ნიშანი ხომერიაკის დასმუ-
 ლია.
 24. . . მფ:f7

კალიფორნი

კალუმს ხელმძღვანელობს
 შოთა ინჟინერაძე

არ შეგელოდა 25 . . . d5 26. ლე7!
 ლწ6 27. ეხ7+მფ:h7 28. ლ:f6 ეგ8
 29. კ:გ8 ე:გ8 30. ლh4+! მფგ7
 31, ლე7+ და ლ:d7 ან 25 . . .
 ლd4 26. ეხ7+! მფ8 27. ლხ6 +
 და ა. შ.
 26. ეხ7+ შავები დანებდნენ.

დააკვირდით: მიუხედავად დიდი
 მატერიალური უპირატესობისა, შა-
 ვების არმია უძლურია დახმარება
 აღმოუჩინოს თავის მეფეს.
 „სამხედრო ხელოვნების საიდუმ-
 ლოება მდგომარეობს იმაში, რომ
 მოწინააღმდეგეზე ძლიერი იყო სა-
 ქირო დროსა და ადგილზე“. (ნაპო-
 ლეონი). პარტია ნორჩი მოკლარაკის
 ბრწყინვალე შემოქმედებითი გამარ-
 კვებაა.

საქართველო სსრკ-ის პატივს

1982 წელს სსრ კავშირის საგეგმო კომიტეტის თავმჯდომარემ ვალერიან კუბიშვიმ კომპაქტურად და ახალგაზრდობას მიმართა წერილი — „შვიწმინდული ჩვენი ჰეიკი“.

ამ მოწოდების სახსრად ბევრი პიონერი რაზმი ქმნის პიონერულ ექსპედიციებს შრომატოვრი მხარის შესასწავლად, ექვს მადლიერად, სამკურნალო პალატებს. ამასთანავე პიონერები აქტიურად ტმარებოდნენ კომპაქტურს და პარტახ სოფლის კოლექტივისაკენ.

8 სექტემბერს ურალში, სოფ. ვერახნოვკაში, მოკლეს პავლე მოროზოვი, რომელმაც გახედულად ამილი კულაკები — კოლექტივისაღიის მტრები. მან ოქტომბერს ჩელობინსკის ოლქის სოფ. კოლნეჩოვოში კულაკებმა მოკლეს პიონერი კოლია მიაკლიტი.

პავლე მოროზოვსა და კოლია მიაკლიტის მშობლიურ სოფელში ძეგლი აუდგეს, მათი სახელები შეტანილია პიონერული

ორგანიზაციის საბატიო წიგნში, ბევრია მათი სახელების სკოლა, რაზემული, პიონერთა სახსლად.

პარტია ყურადღებით აღვიწედა თვალს პიონერულ ორგანიზაციის წარმატებებსა და წარუმატებლობას, 1982 წელს, პიონერთა რაღებების ათი წლისთავზე, ცენტრალურმა კომიტეტმა მიიღო საგანგებო დადგენილება.

დადგენილებაში ნათქვამი იყო: პიონერულმა ორგანიზაციამ უნდა გამოიმუშაოს სწავლაში, შრომისა და საზოგადოებრივი-პარკტიკული მოღვაწეობაში სოციალისტური მიდგომა. საქმე იხე უნდა წარინააროს, რომ პიონერი ყველაზე და უკუდაფერში — სკოლაში, ოჯახში, პიონერულ კლდებში, ბანაკში — სავადათო იყოს. პარტამ დაგმო მემარტვენი ოპორტუნისტული გადახარა, რომელიც პიონერული ორგანიზაციის უშუალოდ სკოლაშიან შეტერტებს ქაღაგებდა. პარტამ დაგმო აგრეთვე მემარტვენთა პრინციპი — ისინი პიონერულდნენ სკოლის ყველა ფუნქციის პიონერული ორგანიზაციისთვის გადაცემა.

დადგენილებაში ნათქვამი იყო: კომპაქტურმა, განათლების სახსლო კომისარიატმა, ჩანმრეტლობის დაციის სახსლო კომისარიატმა, პროფკავშირებმა მკვსინაღურად

უნდა გამოიყენონ პიონერული კულტ-მასობრივი მუშაობის ყველა ფორმა და საშუალება, იბრძოდნენ პიონერთა ყველა ბავშვის დახვეწენას სწავლაში ორგანიზაციისთვის: მასობრივი თამაშები, ზეგრა, ფუნქციური ვარტებები, სახლური მუშაობა, რადიომიმდების გამართვა და კოლექტიური მომენა, ცოცხალი გავითების რგანიზება, თეატრები, კინო და ა. შ.

თითოეულ რაზმში გაღაქრითი უნდა იქნეოდნენ აღმშრდლებითი მუშაობა, რათა ამაღლებდნ პიონერების იდურ-პოლიტიკური დონე, განსაკურთებელი ურადიება მიქციოს ინტერნაციონალური სტრესითები ბავშვების აღზრდა, დღემოდნ ბრძოლა ვაიშლის ოცენული შუღლის, დღემოდნეობის შრეწინაზისა და ადულობრივი ნაციონალიზმის ყველაფერი. მოვლენების წინააღმდეგ, როგორც ბავშვებში, ასევე აფერობებს შორის.

ქნალად დასაჯარებალი შტატებში

შოკიერთი უარწმუნო სწირად ვაფერტებო თავს ცხსნის ზოღმე ახალ სიტუაცის ტენიციასა თუ მეცნიერებაში.

1982 წელს ფრანგმა სპეციალისტებმა სამარცხვინო ბოზეგ გააკრეს ავტომობლის შექმნის იდეა. ავტომობილისა, რომელიც საათში 60 კილომეტრ სიქარტეს განვითარებდა. მისი უხეღებებით განაცხდებს, რომ „ახითი ფაქირი მხოლოდ მივრალ ადამიანს თუ მოვეცა ავიში“.

მეოცე საუკუნის დამდებს ამერიკელი ასტრონომი საიმონ ნიუკომი, როცა კმენტარის უტუბოდა ძმების რაბეტის ფრანგს, ვაცხარებოთ ამტიციებდა, ავიაცია მარცხრობისთვის ყოღად უსარტებოდა — თვითმფრინვითი ერთი კაცი გაღაუენაც კი შეტეობტებდა გაუბრტებო.

ჩვენი საუკუნის შუა წლებში ინგლისებმა ასტრონომი რიჩარდ ღერ ვულფს კოსმოსური ფრენის იდეას ასკოლოდა განუხორციელებტებო. უწოდეს, 1958 წელს პირველი საბჭოთა თანამგზავრის გაშვებამდე ერთი წელი ადრე — მან უფრო გაღაქრითი გამოთქვა თავისი აზრი: „კოსმოსური ფრენის იდეა უნდა უარყუო, რადგან იგი წმინდა წულის სისუღეღება“.

აგო ააღოემ დაამტიცია, რომ მოტეად კოსმოსური სხეული დღემოდნე 2000 წლის წინათ დავცა. ატმოსფეროში შეტერილი ათსტონიანი მეტეორების ნაწილი დაიშტება. ნაწილი კი ვადა, ყველაზე დიდი — 70 ტონიანი ნატბე წაშო 20 კილომეტრის სიქარით დავცა დღემოდნე უედაიარტე და აფეთქდა, რის შედეგად წარმოშობა 110 მეტრი დაამტრება და 11 მეტრი სიღრმის კრატერი.

ქვეანან, სღამ პრ მოვაწოდეს

შეშვიის მთავრობამ შეიქმუშავა კეპსი რომლის მიხედვითაც ეს სახელწოდებო იქნა წარმოშობა. „არამწყეული ქვეანან“ უნდა გახლეს. ამ მიზნის განსახორციელებლად განზრახულია მიიღოს რიგი ოპერაციული გატარება: პაპიროსის ღრე ურდემოდნე რალ 10 პროცენტით ვარტებოს; აგრეთვე თანამგზავრის წარმის რტყება; 1971 წელს შეუღდება ატმოსტბოში პაპიროსის წილს დაამტრება; 1981 წლიდან კანონი გაიქცა ყველა, ვინც თქმსებტე წრალდ მოიხატა პაპიროსის მიყარებტ.

როცა ხე ახალდა

ავფილი როცა, დროზე შეამჩნიო ტყის აუარტებლ სტოა შორის რომელიც აქედ სკის დასადებლად შეტებდა დიდი მუშოცდობა უნდა ქმნიდნენ სწრაფი ახალი, სპეციალისტების დიდი რაღებობა. ამ მოწოდება ამერიკელი მეცნიერების უკანასკნელდებმა ხანგრძლივად დააჩქარეს შეშვებ დადგინდეს, რომ ავფილურ ტყის იხეგე რაგორც დაამთავრა და ცხელდებო სისტე უარყუეო ზოღმე. საქარობის, სპეციალური თერმომეტერი გაზომო ტემპერატურა, რომ ადვილად მიაგნო ავფილურ ტყეს.

ვერ ბაქლასი.

შეიღებდა თუ არა ჩვენს დროში უტელივიზორად ცხოვრება? — ამ კითხვებზე პასუხის გასაცემად დახალელო ვერბანდ ფსიქოლოგთა ჯგუფმა 184 მოზალისებ შეარჩია. მათ ერთი წლის მანძილზე არ უნდა ენახათ ტელევიზორები. როგორც იყო ამ ცდის შედეგები? ასმა კაცმა ოთხი კვირის შემდეგ უარი თქვა ექსპერიმენტში შემდგომი მონაწილეობაში; სამოცმა კაცმა სუთი თვე, ოცმა შვიდი თვე გაიღო უტელივიზორად. ექსპერიმენტის მონაწილეთაგან ვერავენ ვერ გაუძლო ერთწლიან გამოცდას.

გველვაზე მონადირი

ბანგლადეშეული პოლიციელი ავალაბა მთელ ინდოეთში არის ცნობილი, როგორც გველვებზე ნადირობის ოსტები და რეკორდისმდები. ამ მტედ საზოგადო საქმიანობაში. ბანგლის ვეირის ხელოვნების ავალაბა ბავშვების ვეირის მანამისმა. ოცდაათი წლის ომანში ავალაბა მან 6500 გველი დაიჭრა, განწავლობაში მან 6500 გველი დაიჭრა, რომელთა ნახევარი მადრახის გველსაშენ ფერმას მიყარდა.

მემამობიტული წარმომოშობის ტბა

ესტონელებმა გეოლოგმა აგო ააღოემ გაოცვლითა ქალქქ კინგსბერგის მასკობლად დღემდარე კალის ტბის ისტორია. სიღამაზოი ტბის ტბა სვეა ტბებისაგან არ გამოირჩევა, მაგრამ მას წლის სუველ დღობს მრავალი მწახველი შეყავს. კაქმე იმისა, რომ იგი ერთადერთი მეტეორიტული წარმოშობის ტბა ევროპაში. ამის შესახებ ქარტიკი დეგ 80 წლის წინათ იცოდნენ, მაგრამ მხოლოდ ახლასანა შესტვლეს კოსმოსური კატასტროფის დაწერილებითი ახსნა.

განყოფილება მიიყვანა ბორს ქმედის სახელობის პარტიის და მოქალაქეთა სახლის საყოფაცხოვრებო ცენტრის კაზინოს პედაგოგები: მერა ტაბაძე და დ. ლ. ახობიძე.

ნაკსმისი პარანა

პარანის მოხატვად საქონალი 400 გრ. შალის ძაფი; № 2, № 8 ჩხირები, თვლების განაჯარაშება 28 თვალის-10 სს-ს.

წარმო: № 2 ჩხირებზე აკრავთ 125 თვალს და მოქსოვთ 8 სს სიმაღლის რგონი 1X1-ზე, შემდეგ თვლები გადატანთ № 8 ჩხირებზე და ქსოვა ვანაგრეთ წინდისებურ ნაწილებს. ამასთანავე იკრავ ნაწილებს მხრიდან 6-მეტრ ზოკლით თითო თვალს. მოქსოვთ კიდევ 2 სს შუაცდელი და დაიწყეთ თვლების მომატება ილიის ხაზზე—ყო-

ვით მე-14 რიგზე დასივებით თითო თვალს. რიგებზე მოქსოვთ 85 სს სიმაღლის (კორნისების), ვადასურეთ 2, 2X2 და 7X1 თვალს, მოქსოვთ კიდევ 10 სს და 50 სს სიმაღლეზე დაიწყეთ მხრის განაჯარა, ამისათვის ირავთ მთლიან გაჯახურეთ 8X8 თვალს და, ბოლოს, 4-4 თვალს. 58 სს სიმაღლეზე ვადასურეთ შუა 8X თვალს (ეგრისის საზისათვის), თითოეტი 2 თვალს და ერთხელ თითო თვალს ირავთ მხრიდან.

წინა მხარე: 85 სს სიმაღლეზე მოქსოვთ, ისე, როგორც ქსოვდით შურის ნაწილს. ილიის ხაზის გამოყენების შემდეგ თვლებს რაოდენობა გაუვით შუაზე და თითოეული ნაწილი ქსოვთ ცალ-ცალკე. ამისათვის დასმინდა გამოქსოვით პირველი ნაწილის 48 თვალს და გადაიტანეთ სათადარიგო ჩხირებზე შემდეგ გამოქსოვთ მეორე ნაწილის 1 ნაწილების თვალს, 8 თვალს დაუმატეთ 2 თვალს, ჩხირებზე მიიღებთ 50 თვალს, აქედან 11 თვალს მოქსოვთ რგონისებურად ნაწილი 1X1-ზე, დანარჩენ თვლებს კი წინდისებურად ქსოვთ. 47-ზე სანდემტრის სიმაღლეზე კვლის პრელისების გადასურეთ 11 თვალს, კიდევ 8 თვალს, 4 და ბოლოს 5X1 თვალს, მხრისათვის 50 სს სიმაღლეზე ვადასურეთ 8X8 თვალს კიდევ 4 თვალს, შემდეგ სათადარიგო ჩხირებიდან 48 თვალს გადაიტანეთ ძირითად ჩხირებზე, მიუმატეთ 11 თვალს 1 პლანდელს და შეესრულეთ მეორე ნაწილის ქსოვა თვლებს, როგორც პირველი ნაწილისა.

სხამლომანი: № 2 ჩხირებზე აკრავთ 50 თვალს და მოქსოვთ 8 სს რგონი 1X1-ზე, შემდეგ თვლები გადაიტანეთ № 8 ჩხირებზე და განაგრეთ ქსოვა წინდისებურად ნაწილი, ირავთ მხრიდან 17-კერ მოქსოვთ თითო თვალს ყველდ მე-8 რიგზე. 48 სს სიმაღლეზე ირავთ მხრის ვადასურეთ 14-მეტრ 1 თვალს, 8X2 და ერთხელ 8-8 თვალს, დარჩენილი 12 თვალს ვადასურეთ თანამიმდევრობით, სხამლომანი: აკრავთ 100 თვალს და მოქსოვთ 18 სს რგონისებურად ნაწილებს № 2 ჩხირებზე. შემდეგ ვადასურეთ ირავთ მხრის 7X7 თვალს, დარჩენილი თვლები ვადასურეთ თანამიმდევრობით.

პინძაბა: დამოუკიდებელი ნაწილი ნაწილები ვადასურეთ, დაუთვლით სხელი ტილოთი, მაკერეთ საუკლო, სახელოები, და ბოლოს დააქვით ქიპარტები.

ორცხობილა

მახალა: 2 სურფის კოვნი ერთბა. ერთი ჩაის ჭიქა შაქრის ფხენი, 4 ცალი კვერცი 1 ჩაის ჭიქა ქაშაშვი; ნახვარი ჩაის კოვნი ფხენი; 2 ჩაის ჭიქა ბურის სვლი; ვანილი გემითი.

მოწადები: წესი: ერთს დაუმატეთ 2 კვერცი, 1 ჩაის ჭიქა შაქრის ფხენი და კარგად ათქვიფეთ, შემდეგ

დაუმატეთ 1 ჩაის ჭიქა ქაშაშვი, 2 ჭიქა კოვნი ფხენი, სილა, ვანილი და პურის აურით. ცომი ვაჯავიჭი ნაწილი; წილად; თითოეული ნაწილი დაახვეთ სიგრძეზე და დაუთვლით თურცით ფურცელზე, წაცხეთ 1 ცალი ათქვიფული კერცის ცილა და შემდეგ ცხელ ღუმელში 20-25 წუთით. ნამცხვარი ვაჯავიჭით და დაუპერით თხელ ნაჭრებში.

ფხვიერი პარკოშვი

მახალა: 150 გრ კარაქი; 2 კვერცი; 8/4 ჩაის ჭიქა შაქარი; 2 ჩაის ჭიქა ბურის ფხენი; 100 გრამი ნივარსი; ღმირის ცდრა ან ვანილი; 1/8 ჩაის კოვნი სილა.

მოწადები: წესი: 150 გრ კარაქი ათქვიფეთ გათვრებაშიდ, დაუმატეთ 1 კვერცი მთლიანად და 1 კვერცხის გული (ცალა შეინახეთ), დაუმატეთ ფხვილი, ღმირის ცდრა ან ვანილი, სილა. მოხლეით ცომი, გააბრტყელეთ 1 სს სიქეზე, ამოპერით ჭიქით ან ჩაიზე სხვა ფორმით. დააწყეთ თურფის ფურცელზე, წაცხეთ ათქვიფული ცილა და მოაყარეთ დაკედილი ნივარსი, 15-20 წუთი შედგით ცხელ ღუმელში. მზა პარკოშვი მოაყარეთ შაქრის ბურა.

შედგებოდა ოთხი კარ-ფანჯარა ნუ ვალებ — ვანკრავი ქარი ან ნესტიანი ნიავი ხელს შეუშლის საღებავის თანაბრად გამოხატვას. ვიდრე შეიქმნება და კედლების შეღებვას დაიწყებდეთ, მოაშორეთ მათ ყველაფერი, რაც კი შესაძლებელია ხელს შეეშალოს (პაპურები, ბერიტი, ჩამოვლელები და ა. შ.).

შავილაზე მიყრილი-მოყრილი ნილადასხმარი წიგნები (ცნობარები, ლექსიკონები, ატლასები, ცხრილები...) მუშაობაში ხელს გვიშლიან ხოლმე, არადა, მათ შორის ვერ წაივლებ. დახედე ამ ნახატს და ასეთი წიგნებისათვის ლითონის ფირფიტებით ვაკეთებ მსგავსი მარტივი თარო.

თხელფენიანი მილის გუბრა ქმედია — ზედამი-

რი იშემკება და წაინდებდა. ეს რომ არ მოხდეს, მიიღეთ საიზოლაციო ლენტი ან სქელი ქაღალდი შემოთხვიე, მთლი სახვრტელაში შევაბარე და გირავში მოამწყვდიეთ ამის შემდეგ მილის გაჭრა არ გაძნელებება.

ბათქაშში ვაჩენილი წვრილი მზარები წინასწარ ამოავსე საფოხავით და შემდეგ კი ზედაპირი სუფთად ვაბებე წვრილი სილით ან ხაოიანი ქაღალდით. პერიპრაველ რიგში უნდა შეიდეგოს. ამასთან, საღებავის ან ცარცის ხსნარის უკანასკნელი ფენა აუცილებლად შეუჭის მიმართულებით უნდა წა-

ვუსვავთ, პირველი ფენა კი უკანასკნელის გარდამკრძალ. თუ ასე არ მოქმედებ, პერიპრაველ ფურცლის კვლი დარჩება.

მელნით ავტოკალმის შევსებისას თუ ამ რჩევით ისარგებლებ, ქაღალდი თითებზე დასერისხავან დაცვას და შემდეგ ავტოკალმის ვასაწყენდაც გამოვადგება (იხ. ნახატი).

იშამთმვის, ვინაც დიდიხანს უხდებდა უშიშრობად უროვნად

ხანგრძლივი ქრონიკული მუშაობა დამძლეობით, რადგან ქრონიკის კუნთების უმეტესობა მუდამ სტატიკურ მდგომარეობაშია. იღლება წელი, ზურგი, მხრები, კისერი, ირდევია სისხლის მიმოქცევა, საგრძნობლად

მცირდება შრომისუნარიანობა, ხშირია თავისტაკილი.

ენერჯის აღსადგენად საკმარისია მცირეოდენი ვარჯიში, რომელიც საგანგებოდ შერჩეულ მოძრაობათა კომპლექსიხაგან შედგება, ვარჯიში დღეში 2-3 ჯერ უნდა გააკეთოს (თითო სერია 5-7 წუთზე მეტს არ წავართმევს).

1. ჩაშოკები სკამის კიდზე, მხრები საზურგეს მიაყრდენი, ფეხები ვაშრით, ხელები ძირს დაშვები, მერე ნელ-ნელა მაღლა ასწიე, უფურე ხელის მტევნებს, ღრმად ჩაისუნთქე, დაუბრუნდი საწყის მდგომარეობას. ამოისუნთქე. გაიმეორე 4-5 ჯერ.

2. დაქეი სკამზე და

მაგრად მიეყრდენი საზურგეს, სკამს ხელები ჩაჰკიდე, რიგრიგობით გაშართე და მოღუნე ფეხები. გაშართვის ღროს ცერი გაქიმე და ჩაისუნთქე, დაუბრუნდი საწყის მდგომარეობას და ამოისუნთქე. გაიმეორე 6-8 ჯერ.

3. დაქეი სკამზე, ფეხები მხრების სიგანეზე გაშვად, გააკეთე დიონჯი, ტანი გაშართე, ვაიძიხარე ხან ერთ, ხან მეორე მხარეს, შემდეგ გამართული ხელი ძირს ჩაუშვი და თითებით იატაკს შეებე. გააკეთე 4-5 ჯერ.

4. დაქეი სკამზე, ფეხის წვერები რაიმე მყარ საყრდენს ამოსხე, ხელები თავს უკან შემოიწე, ტანი ნელ-ნელა უკან და-

უშვი, ჩაისუნთქე, თან დაუბრუნდი საწყის მდგომარეობას. გაიმეორე 6-8 ჯერ.

5. ხუჭუჭის წვერები ერთი ნაბიჯით მოსტოდი, ჩაისუნთქე, წინ ვაიძიხარე, გამართული ხელები სკამის საზურგეს დააწევი, შეძლებისდაგვარად ჩაისწიე და ამოიწიე ტანი, თან სუნთქავ ააულოე. გააკეთე 6 ჯერ.

6. კედელს ზურგით, კედლით იდევებით და ხელებით მიეყრდენი, ჩაქეი 6-10 ჯერ, ჩახუჭის დროს ჩაისუნთქე, ადგილობის ამოისუნთქე, ვარჯიშის შემდეგ 30 წამი ადვილზე იარე.

ს ა კ ი ე ბ ე ლ ი

ბახტაძე გ. — ზეიმი ბათუმში (რეპორტაჟი) 1
 კობერიძე კ. — ტყეაფი (მოთხრობა, დისასრული) 2
 თოთაძე ა. — შენი რესპუბლიკის ხელობიღელი დღე (წერილი) 3
 ჩვენი სტუმარი თათრეთის ასსრ-ს საბავშვო უფრონალი "ილიკინი" 10
 მესხი გ. კონსპირაციის ბრწყინვალე ძეგლი — (წერილი) 12
 მგელაძე ნ. — საბჭოთა კავშირის ვარ მოქალაქე — (ნარეკვეი) 20

ბანაძე ს. „მ ზ ი რ ი“ ჰქეი — (ფოტორეპორტაჟი) 24
 აისი 26
 შამგრიანი ხ. — სეანეთის გაზზე — (ლექსი) 28
 კლასონია ნ. — რა კეთილი ხარ, ზაფხულს! (ლექსი) 28
 ინკარველი შ. — მხედრონი 29
 პიონერული ცხოვრების მატჩიანიე 30
 ჯადოსნური სარკე 30
 საზრიანი ხელში 31
 სპორტი 32
 ცხრაქლითელი გარეკ. 3 ვვ.

გარეკანზე მღაზარ ანთაპაის ნახატი „ჩემი ძალბაძი“.

მთავარი რედაქტორი ბაბუღია შვილი.

სარედაქციო კოლეგია: სამგო კლდინიშვილი, შურაშ ლეშანიძე, ზურაბ ლომიძე, ზურაბ ლეშაშვილი (პ/გ, მდივანი), მარინჯანი, გიორგი ძლიზაძე, ნოდარ შაბაძე, ზურაბ ჭუმბურიძე, ბიძოვ ფოცნიშვილი (მხატვარი-რედაქტორი). ლეშან ჩიძენანიძე.

საბჭოთა კავშირის
 ლენინის მისამართი:
 თბილისი, ლენინის ქ. № 14.
 ტელეფონები:
 რედაქციის — 33-37-05
 33-31-81
 პოსტ. მისამართი:
 33-37-00 33-33-05
 გაზეთის მისამართი — 33-37-02
 33-37-01

საქ. კვ. ც. — გამომცემლობის სტამბა, თბილისი ლენინის ქ. № 14.
 «ПРИНТЕРИ», на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии
 Типография изд-ва ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина № 14.
 გადაეცა ასაწივლად 18, VI-74 წ. ხელმოწერილია დისამბედალ 22/VII-74 წ. ქალაქის ფორმატი 60x90/16. ფიხეიერი ნამბედალ ფურცელი 4. საარქივო-საგამომცემლო თაზაბი 4,19.
 შეფ. № 2639 ტრ. 137.150. ფე 01843.

ფახი 20
 კამეტი

ჩე დაქეიპი უშოაული მახალბეი ავტორებს არ უჩრუნდებათ. თბილისში მესიორებ ავტორებს პასუხი წერილობით არ ვენბედათ.

თარგუმად: 5. საკვირის განსაზღვრული რაოდენობა; 6. ქართული საისტრალიო ანსამბლი; 8. მარცხლოვანი კულტურული მცენარე; 9. გარეული ცხოველი. 11. სახელმწიფო აფრიკაში; 13. სოფელი გორის რაიონში; 15. ერთი და იგივე, ან

მსგავსი ბეგრების განმეორება სტრიქონების პოლოში; 18. გამოჩენილი კომპოზიტორი; 19. კუნძული სხელთაშუა ზღვაში; 20 ინდური კინოფილმი; 23. ვულკანური კონუსის ძაბრისებრი ყელი, ანუ? 28. გამაგრლებული ნივთი; 29. მეცნიერების

დარგი; 31. ესტონეთის სახტარადო ანსამბლი; 32. სოფელი თბილისის მახლობლად; 39. ტურგენევის მოხორბო; 34. მდინარე საქართველოში; 35. ნაში, ანუ?

შპსუალად: 1. აღყაზბევის ნაწარმოები; 2. ნივთების ან ფულის გათამაშება ბილეთებით; 3. მინერალური სასმელი; 4. სახელმწიფო შეიარაღებული ძალების ერთობლობა; 7. მარცხლოვანი მცენარე; 10. კატის შვილი; 12. თმის საღებავი; 14. საშენი მასალა; 16. ხილი; 17. ბოსტნეული; 21. ტანსაცმელის მოსართავი; 22. ქალაქი საქართველოში; 24. ყვავილი; 25. მდინარე საქართველოში; 26. სახელმწიფო აზიაში. 27. უქნარა, ანუ? 30. საშენი მასალა; 31. მდინარე საფრანგეთში.

აკუსტი № 7-ში
მოთხოვნა
„ხსრკლივლუკ“
კ რ ო ს ვ ო რ ე ო

შეპულად: 1. ქარსი, 2. აღვანი, 3. იმპტრა, 5. კომერსიკი, 7. ინდენეზია, 8. ტახალი, 9. რსმიუმი, 10. ერგვანი, 12. ლენინი, 13. ისინი, 21. ოლბანი, 22. ოაზისი, 25. მარსი.

თარგუმად: 2. ახტარახანი, 4. ვენესელა, 5. კანავი, 6. კვარცი, 11. კახია, 12. ღარსენი, 14. ოდერი, 15. ბაირონი, 16. ბია, 17. ივანოვი, 18. დანია, 19. იმამბტი, 20. ოსლო, 23. ისლამი, 24. მანანა, 26. ამარალისი, 27. ინდოხტანი.

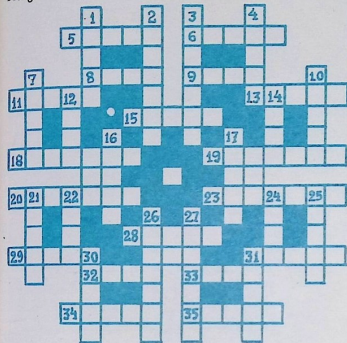
გ ა მ ო ვ ა ნ ე ბ ი

- 1. სარკე, 2. ზღარბი, 3. ფუთანი

შ ა რ ა დ ე ბ ი

- 1. გრემი, ირემი, ურემი.
- 2. მეგობარი.

ო რ ი ხ ზ ო

ა მ ო ც ა ნ ე ბ ი

1.

მასწავლებელმა ბავშვებს დაფაზე დაუწერა ერთიდან ასამდე ჩათვლით რიცხვები და დაავალა ერთიმეორის მიყოლებით შეეკრიბათ. ის იყო მასწავლებელმა დაასრულა რიცხვების დაწერა, რომ ერთმა ბიჭუნამ ხელი აიწია და მასწავლებელს მოახსენა, მაგალითი უკვე ამოვხსენიო. მასწავლებელმა შეამოწმა. პასუხი სწორი იყო.

აბა როგორ ამოხსნა ბიჭუნამ მაგალითი ისე სწრაფად და რა პასუხი მიიღო?

შეიერ რომ მიხვდეთ, თუ გნებავთ იმასაც გეტყვით, რომ ბიჭუნამ მიმატებთან ერთად გამრავლების მოქმედებაც გამოიყენა.

2.

ერთმა კაცმა კაკლის გაყიდვა დაავალა ნაცნობ ბიჭს და შეეკითხა:

— რა მოგცე ეს კაკალი რომ გამყიდო?

ბიჭმა უთხრა:

— ერთ საათში ერთი კაკალი მომეცი, მეორე საათში ორი იმდენი, ე. ი. ორი კაკალი, და საერთოდ, ყოველ შემდეგ საათში — ორმაგი.

კაცი დეთანხმა და წავიდა.

იგი 24 საათის შემდეგ დაბრუნდა, კაკალი გაყიდული დახვდა და ბიჭს უთხრა:

— ჭიბე გამომიჩიე, დათქმული გასამრქელი უნდა მოგცეო.

— დათქმული გასამრქელი ერთ ჭიბეში კი

არა, ათ ტომარაში არ ჩაეტტვა, — უპასუხა ბიჭმა. რამდენი კაკალი ერგებოდა ბიჭს?

შ. ამირანაშვილი

თ ა ვ ს ნ ა ტ ხ ი.

45	15	16
57	48	67
	15	55
	22	31
85	21	41
	10	30
70	20	13
6		91

ეს ნახაზი გაკვეთი ხუთ თანაბარ ნაწილად ისე, რომ თითოეულ ფიგურაში რიცხვების ჯამი იყოს 200.

ცირა კაპცილაშვილი, ქ. გორის მე-12 საშ. სკოლის მოსწავლე.

ფ რ თ ი ნ ე ლ ა!

ასანთის ღებრებით

შთაბაროვით

ტოლობა რომ შემოაჩივთ იყოს, ამისათვის ერთი ასანთი უნდა გადაადგილოთ შემდეგნაირად:

$$IX - IV = V$$

$$I = III - II$$

$$IX + I = I$$

